

Nepriklausoma

Lietuva

• LITHUANIE INDEPENDENTE • INDEPENDENT LITHUANIA WEEKLY •

Nr. 6 (50-tieji metai) 1990 m. • VASARIO - FEBRUARY 8 d. LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS • 7722 GEORGE St., LA SALLE, P.Q. H8P 1C4. • Tel.: 366-6220 • 50 c.

ĮVYKIŲ APŽVALGA

h.n.

TRYS REVOLIUCINĖS DIENOS KREMLIJE

1990 m. vasario 5, 6 ir 7 dienos, kurių metu vyko Sovietų Sąjungos Komunistų partijos Centrinio Komiteto plenumo posėdžiai buvo lemtingiausios nuo 1917 metų revoliucijos. Jos neabejotinai pakreipė valdančiosios Komunistų partijos ir visos Sovietų Sąjungos sarangą tokia radikalia kryptimi, kad jas pagrįstai galima vadinti revoliucinėmis. Jeigu paskelbtosios reformos bus įgyvendintos, nei Komunistų partijos, nei Sovietų Sąjungos, tokių kokios jos buvo nuo 1917 metų revoliucijos, nebeliks. Ar komunistų partija, bent Rusijos federalinėje respublikoje, sugebės išsilaikyti, parodydama netolima ateitį. Nereikia būti pranašu, kad galima būtų atspėti tos partijos likimą Pabaltijyje. Senojo raugo Komunistų partija kuri laiką dar gal ir vegetuos, bet už ją balsuos tikrai senojo kulto pasiilgę buvusieji viršininkai ir viršininėliai ir kai kurių mažumų jedinstvininkai.

Centrinio Komiteto plenumą sudaro 250 atstovų. Jų nuosprendžius apsvaistys ir turės dar patvirtinti visuotinis Komunistų partijos kongresas, kurio data dar kartą atkelta į š.m. birželio mėnesį.

Laikraštį baigiant paruošti, trečiadienio rytą (vasario 7 d.) televizijos ir radijo stotys dar plenumo posėdžiams nepasibaigus, jau pranešė, kad Gorbačiovo reformų pasiūlymai buvo plenumo priimti beveik visais balsais. Tai netrukus patvirtino ir oficialioji TASS'o žinių agentūra. Atrodo, kad prieš balsavo tikrai vienas Borisas Jelcin'as. Paskutiniame pranešime 9 val. ryto, NEWS-WORLD MORNING programoje CBC žinių kanalas perdavė telefoninį pasikalbėjimą su LONDON TELEGRAPH reporteriu Trevoru Fishlock'u, kuris patvirtino žinias, gavęs iš Lietuvos delegato, kad Gorbačiovo reformos, šiek tiek modifikuotos, buvo priimtos ir kad šiuo metu svarstomas Lietuvos klausimas, kuris dabar esąs nebe toks aštrus ir nenumatoma dėl jo didelių nesutarimų. (Suprantama, jog buvo svarstomas Lietuvos Komunistų partijos išstojimas iš Maskvos visasajunginės partijos ir siekimas Lietuvos nepriklausomybės kartu su visa lietuvių tauta, h.n.).

Pagrindiniai Gorbačiovo siūlomų reformų metmenys yra sekantys: 1) Panaikinus konstitucijos 6-tąjį straipsnį, Komunistų partija praras savo privilegijuotą statusą - ji taps viena iš daugelio politinių partijų ir turės rinkimuose išsikvoti vietas savo kandidatams; 2) Bus įvesta daugpartinė politinė sistema, kaip Vakarų demokratijose; 3) Bus žymiai sustiprintas prezidento postas ir jį išrinkti visi piliečiai visuotiniu slaptu balsavimu; 4) Bus panaikintas ligi šiol buvęs visagalis Komunistų partijos politbiuras, visoms respublikoms bus suteikta žymiai daugiau savistovumo.

Sovietų užsienio ministerijos oficialusis pranešėjas, mums gerai pažįstamas Genadi Gerasimov'as (keičęs savo pranešimus daug kartų pagal reikalą) dėstė užsienio reporteriams, kad senąsias dogmas nebūsiu lengva pakeisti, bet reformų procesas esą buvęs nebesulaikomas. Jei Komunistų partijos kietuoliai būtų su reformomis nesutikę, pati komunistų partija būtų buvusi visiškai nušluota.

Taigi, teks visagaliams partijos šulams atsisakyti ne tikai vasarviečių, specialių krautuvių, limuzinų ir vergiškos pagarbos, bet ir savo postų, nes Gorbačiovo'as numato svarbiuose postuose palikti tikrai 10% senųjų bonžų.

(Plenumo posėdžius buvo trumpam nutraukusi sensacinga žinia iš Čekoslovakijos. Netoli Prahos įvyko milžiniškas sprogimas Sovietų okupacinės kariuomenės sandėliuose. Įtarimas kilo, kad tai gali būti čekoslovakų sabotazas. Paaiškėjo, kad sandėlius išsprogdino patys sovietų kariai).

KINTANČIOS EUROPOS KALEIDOSKOPE

Kiekviena savaitė atneša naujų netikėtumų ir pasikeitimų mirguoliuojančioje atgimusios Europos panorama. Visa tai, kas seniau čia būdavo banaliai apibendrinama Rytų Europos pavadinimu, parodo kokia ribota buvo daugelio amerikiečių ir kanadiečių politikierių bei komentatorių Europos tautų ir jų problemų samprata.

Ir dabar dar pasigirsta balsų, kad, girdi, lengviau būtų bendrauti su "žinomu faktoriu" negu su šiandienine Europa, kuri "nežinanti ko nori".

Šie tariamieji sovietologijos ekspertai, kurių da-

bar pasipylė tokia gausa iš visokių universitetų ir institutų ir, beveik kaip taisyklė, nėra tų tautų atstovai, kartais nušneka taip, lyg būtų pasamdę senųjų Kremliaus propagandistų. Dažnas jų net nėra padoriau susipažinęs su tų tautų ir valstybių istorija ir raida. Paminėtina vienos tokios ekspertės teigimai, kad Latvija ir Estija nepriklausomybės nesiekiančios todėl, kad jose visados buvę beveik pusė gyventojų rusų (!). Gerbiamoji ekspertė pamiršo paminėti, kada ir kaip tie rusai pateko Estijon ir Latvijon.

Yra tokių, kurie išreiškia beveik liūdesį, kad sovietinė vergų imperija ima trupėti, nes, anot jų, Sovietų Sąjunga visgi buvusi stabilizuojanti jungtis. Kaip ji "stabilizavo" sibirais ir persekiojimais bei žudynėmis, tokie ekspertai nesirūpina būkštaudami tikrai galimų pogromų. Gal vertėtų giliau pažvelgti į tokių galimų pogromų priežastis, nebendant viską lengva ranka atmesti kaip fašistų, ekstremistų, nacių ir nacionalistų fanatikų (kaip PAMJAT) išsišokimus, ieškant atlaidų ožio.

Rytų Vokietijoje nebeabejojama neišvengiamu susijungimu su Vakarų Vokietija. Su šiuo faktu jau apsi-prato ir buvę tokio susivienijimo priešininkai, net siūle, kad dėl abiejų Vokietijų susijungimo turėtų būti pravestas referendumas Šiaurės Amerikoje! Tokia nesąmonė atmetė tuojau pat Vakarų Vokietijos kancleris Kohl. Atmesta ir Rytų Vokietijos komunistų siūlyta neutralios Vokietijos idėja. Šiuo metu Rytų Vokietijoje jau sudaryta nauja vyriausybė, kurioje daugumą ministerių postų užėmė vokiečiai, nepriklausą komunistų partijai. Rinkimai į naują parlamentą atkelti kovo mėnesį.

Rumunija ir Bulgarija skubiai valosi nuo senojo raugo komunistų ir jų pasekėjų. Jugoslavijoje vieningos partijos eiles išardė slovenai, įkūrę savarankiską komunistų partiją, kuri su visa slovenų tauta reikalauja nepriklausomybės Slovėnijai. Netrukus tuo keliu pasuks ir Kroatija, kita savo istorijoje buvusi atskira karalija ir valstybė, niekad nepripažinusi serbų primestos valdžios ir siekusi nepriklausomybės.

Nerimsta ir albanai, siekiantys laisvo apsisprendimo ir žiauriai malšinami Belgrado karinių dalinių. Labai galimas dalykas, kad iš aštuonerių tautybių sulipdytosios Jugoslavijos laukia maistingas subyrėjimas į keletą nepriklausomų autonominių vienetų.

Tuo tarpu Lietuva, Latvija ir Estija ramiai, šaltai, oriai ir apgalvotai, tačiau ir atkakliai, siekia

Ankščių miesto centrinėje aikštėje iškilmingai nešama trispalvė 1988 m.

savo tikslo: nepriklausomybės. Po vasario rinkimų Kremliu teks apsispręsti: bandyti dar visokiais gądinimais ir išpėjimais sulaukyti tai, kas nebeišvenginama, ar nuoduoti, kad didžiadvasišku mostu, Maskva štai, leičia Pabaltijui žengti savo pasirinktu keliu.

AZERBAIDŽANO IR ARMĖNIJOS PASITARIMAI RYGOJE

Lietuvos, Latvijos ir Estijos laisvės sąjūdžių sušauktų derybų pirmoji sesija Rygoje, prasidėjusi š.m. vasario 1 d. (praiteime numeryje atspausdinta klaidinga data - sausio 25 d.) tarp Armėnijos ir Azerbaidžano atstovų, vasario 3 dieną baigėsi, atsiekusi tikrai kai kurių dalinių rezultatų. Abi šalys vienin-gai pasmerkė Maskvos karinį išikišimą ir reikalavė, kad rusų kariuomenė pasitrauktų iš Azerbaidžano; taip pat buvo nutarta pasikeisti įkaltais iki kovo mėn. 1 d. ir užmegzti nuolatinį ryšį tarp Azerbaidžano Liaudies Fronto ir Armėnijos Tautinio Sąjūdžio.

Nesusitarta dėl Nagorno - Karabacho srities, kurios gyventojų daugumą sudaro armėnai. Armėnai siūle pakviesti į pasitarimą ir Karabacho srities armėnų bei azerbaidžaniečių atstovus, bet azerbaidžaniečiai atsisakė tartis su tos srities armėnais.

AP žinių agentūra cituoja vieną pabaltietį, dalyvavusį pasitarimuose, esą buvę nelengva vesti derybas, nes kartais tekdavę pasijausti, lyg būtumei tuose jų kalnuose.

Derybų Maskva netrukdė ir, atrodo, buvo patenkinta, kad jai pačiai netenka jų pravesti. Po šios pirmosios pasitarimų sesijos, kurioje vienu metu trumpai abi besivaržančios šalys tarėsi be tarpininkų pabaltiečių, vis dėlto ir armė-

nai ir azerbaidžaniečiai išreikšė viltį, kad jų tautiniai ir teritoriniai nesutarimai galėsia būti išspręsti taikiu būdu.

MASKVA NEDUODA LATVIJAI POPIERIAUS

Kiek verti Maskvos ekonominės autonomijos pažadai įrodo sausio pabaigos įvykiai Latvijoje. Latvijos parlamentui nubalsavus uždaryti neįmoniška teršiantį upes ir Baltiją sovietų pastatytą popieriaus fabriką Jurmaloje, Maskva atsisakė duoti popieriaus Latvijos spaudai ir pramonei. Išskyrus PRAVDĄ ir IZVIES'TIJĄ, apie 30 latvių laikraščių turės sustoti, o keli dienraščiai bus spausdinami vieną kartą savaitėje. Latvijos Liaudies Fronto laikraštis ATMODA (Atgimimas), kaip sako jo redaktorius Kārlis Streips, yra susitaręs su privačia popieriaus gamykla, kuri sutiko pristatyti reikalingo popieriaus, bet Maskva daro didžiulį spaudimą, kad gamykla sutartį sulaužytų. Jei Maskva ir toliau taip sabotuos, apie 1300 žurnalistų praras darbą kartu su 6000 popieriaus fabriko darbininkų. Taigi, Kremlius, vieton išakęs saviškiams fabriko viršininkams nebe-teršti Baltijos, baudžia Latviją, kad ši nori švairių upių ir neužterštos Baltijos gražuolės Jurmaloje vienos garsiausių kurortų Pabaltijyje.

PIETŲ AFRIKA ATLEIDŽIA APARTHEID'O VARŽTUS

Š.m. vasario mėn. 2 d. Pietų Afrikos naujasai prezidentas F.W. de Klerk parlamento naujos sesijos atidarymo proga, paskelbė visą eilę lengvatų ir reformų, kurios eventualiai turėtų panaikinti giskriminuojantį spalvotosios rasės žmones įstatymą, žinomą negarbingu APARTHEID vardu.

Suglaustai, reformos, kurias pagyrė visos valstybės, tokios: 1) Leidžiama viešai veikti visoms iki šiol uždraustoms politinėms partijoms (įskaitant ir komunistų); 2) Bus paleisti visi politiniai kaliniai (įskaitant ir Mandelą); 3) Visai eilei egzilų ir iki šiol iš politinės veiklos pašalintų asmenų leidžiama vėl grįžti politinėn veiklon; 4) Pašalinama daugelis ypatingojo stovio suvaržymų ir 5) Mirties bausmė nebus būtinai baudžiama už visus rimtus nusikaltimus. Ankščiau tokia bausmė buvo privaloma.

Visi antirasiniai sąjūdžiai tokį posūkį žmoniškėsnen santvarkon priėmė labai teigiamai, tačiau pastebėdami, kad po tokių sveikintinų žodžių laukiam konkrecių darbų. Reikia pažymėti, kad baltieji kraštutiniai kolonistai grasina nuversti de Klerką ir ginčlu ginti savo rasinį pranašumą. Kol kas, tačiau nemanoma greitai išvysti išsipildančio demokratijos pagrindinio principo: vienas žmogus - vienas balsas. Kol kas ir ne visi kaliniai paleisti. Nepaleistas dar ir svarbiausias jų ATAS (Afrikos Nacionalinio Kongreso) vadas Mandela.

BEIRUTE KRIKŠČIONYS ŽUDO KRIKŠČIONIS

Nuo sausio 30 d. žuvo bent 277 ir sužeista 1037 Beiruto gyventojai. Kautynės tebevyksta, taigi, aukų bus daugiau. Ir žudo vieni kitus ne kokie fanatikai musulmonai, bet krikščionys. Suvienyto Libano idėjų, žinoma, jo komandėje, skelbiant gen. Michel Aoun nutarė likviduoti savo konkurento Samir Geagea, krikščionių milicijos vado, dalinius ir tokiu būdu vienas valdyti visą krikščioniškąją Beiruto dalį. Ir vienas, ir kitas vadovauja virš 20.000

(Nukelta į 2 psl....)

Nepriklausoma Lietuva

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la libération de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS "NL" SPAUDOS BENDROVĖ.
REDAGUOJA - REDAKCINĖ KOLEGIIJA
TELEFONAS: (514) 366-6220

Second Class Mail, Reg. Nr. 1952. Return postage guaranteed.
Postage paid at Montreal, CP. Published by the Independent
Lithuania Publishing Co., 7722 George St. LaSalle, P.Q.
H8P 1C4

Metinė prenumeratos kaina Kanadoje - \$ 22.00
Rėmėjo - \$ 25.00

P.S. Bendradarbių ar korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai turi atitikti redakcijos nuomonę. Rankraščiai gali būti trumpinami ir taisomi redakcijos nuostata, grafinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija arba leidykla neatsako.

VĒLIAVOS PAKĒLIMAS
VIRŠ KULTŪROS
RŪMŲ ANYKŠČIUOSE.
Vėliavą pakelia
Seimo narys
Audrius Vingrys
Vasario 16-tosios
proga 1988 m.

GORBAČIOV'AS RODO DANTIS

Algimantas Eimantas

Kanados sostinės spauda labai plačiai ir išsamiai aprašė Gorbačiovo vizitą Lietuvoje š.m. sausio mėn. 11-13 dienomis. Kaip žinome, jis buvo ten Politbiuro pasiūstas iškinti Lietuvos Komunistų partiją atsaukti nutarimą atsiskirti nuo Maskvos. Nors Gorbačiovo'as visuomet žiauriai prieštaravo bet kokiam respublikinės partijos suverenitetui, betgi ką tik prieš jam vykstant į Lietuvą, Politbiuro narys Maslukov'as viešai išsitarė, kad respublikinių partijų pilnas savarankiškumas gali būti naudingas ne tik dabartinio sąstato komunistų partijai, bet ir visai Sov. Sąjungai. Šis posakis lyg davė vilčių kitoms Maskvos nuolaidoms pakeliui į nepriklausomybę.

LKP atsiskyrimas nuo Kremliaus centrinės kontrolės yra būtinas. Neatsiskyrimas nuo Maskvos, LKP žinojo esanti likvidavimo pavojuje. Gi Gorbačiovo'as suprato tą LKP nutarimą esant radikaliųjų išsiskolymu, o ne kaip gyvybės gelbėjimo reikšni. Nors jis ir smarkiai puolė LKP pozicijas ir atkalbinėjo partijos šūlus nuo skilimo, bet nerado savo argumentams pritarimo. Galų gale, lyg atbula ranka, Gorbačiovo'as sutiko LKP leisti veikti savarankiškai.

Gorbačiovo'as atvyko į Lietuvą grumtis su LKP nepaklusnumu, tačiau šis reikalas tapo antraeiliu, nes simpatizantinės tautiečių masės privertė jį atkreipti dėmesį ir dorotis su nepriklausomybės atogarsiais. Kur beidamas, kur bekalbėdamas, jis visur matė, girdėjo ir jautė žmonių nepalaužiamą ryžtą atgauti nepriklausomybę. Jo bergždi žodžiai piktino visus, nes jam rūpėjo Maskvos, o ne Lietuvos gerovė.

Tokios Lietuvai kenksmingos pažiūros vyrauja ne vien Politbiure, bet ir biurokratinės nomenklatūros gretose, nes jie visi nori išgelbėti savo kailį. Visą pusvalandį trukusioje ABC programoje per televiziją, komentatorius Ted Koppel turėjo interviu su A. Čekuoliu iš Vilniaus ir maskviečių žurnalistu Posner. A. Čekuoliui karštai ginant Lietuvą, Posner pareiškė, kad lietuvių ir kitų baltiečių reikalavimai veda Sov. Sąjungą į katastrofinę padėtį. Jis apkaltino Pabaltijį valstybės ardymu, nes kitos respublikos gali pasekti tomis pačiomis pėdomis. Jis patarė atsivėlgti į suirutės galimybę, kenksmingą Sov. Sąjungai, o ne pasiduoti azartui, siekiant savanaudiškų tikslų (!)

(....Atkelta iš 1 psl.)

ginkluotų vyrų telkiniams, kuriuos renia įvairių interesų vedami vietiniai ir užsienio intrigantai, siekia suirutės ir net visiško Libano sunaikinimo. Tos vadinamos krikščioniškos milicijos ypatingas rėmėjas yra Izraelis, trokštąs bet kokia kaina kiršinti savo kairynus ir tokiu būdu silpninti savo priešus. Išikišo į šių krikščionių pjautybių stabdymą net pats popiežius, siuo metu lankąs Afriką, pareiškė, kad tarpusavio kovos greisia sužlugdyti Libaną. Jeigu gen. Aoun laimės dabartinę kovą, jam teks dar nugalėti sirijiečių kariuomenės ir musulmonų milicijos dalinius. O tokio pilietinio karo išdavoje gali ne tik silpninti pats Libanas, bet jį likviduojant gali susiremti Sirija su Izraeliu ir iliepsnoti nenumatomos apimties gaisrą Viduriniuose Rytuose.

MEECH LAKE IR NAUJŲ MOKESČIŲ KRŪVIS SKANDINA MULRONEY KONSERVATORIUS

Ir vėl Progresyvieji Konservatoriai atsidūrė viešosios opinijos apklausinėjimų dugne. Vos 22% pasisako balsuosią už konservatorius, net 48% už liberalus ir 26% už NDP. Nebeišgelbstimas Meech Lake susitarimas grimzta kartu su konservatoriais į balą, kurioje bando plaukti 2 psl.

Wilson'o nelaimieji 7% mokesčiai. Ir dėl viso to kaltas Mulroney grandioziškas tuščiakalbiškumas. Vieton išpėjęs Bourassa negrūsti prievarta diskriminuojančio įstatymo 178, jis atvirai pataikavo Québec'o separatistams ir jų šalininkams, kad tiktai surinktų daugiau balsų. Balsų Québec'e Mulroney gavo, bet su jais kartu ir mirties sprendimą. Dabar tas pats Bourassa, kuris spjovė į Aukščiausiojo Kanados teismo sprendimą, grasina sugriauti Kanadą, jei Meech Lake popierius neušias ratifikuotas. Bourassa politinį žioplumą jau mato abu Bouchard'ai, Cété ir kiti Québec'o konservatoriai, nemato tiktai Brian Mulroney. Nematė jis ir labai paprastos išeities iš savo deficito bėdų: reikia pusiau sumažinti tą neįmoniška išpūstą ministerių, pavaduotojų ir biurokratų aparatą, sumažinti aristokratiškai švaistomas savos vyriausybės išlaidas nepateisinamam liuksui ir svarbiausia, priversti mokėti trigubai didesnius mokesčius tiems, kurie spekuliuoja dabar milijonais ir nemoka nė cento valstybės išdui. Kai varguoliai ir eiliniai neš ne didesnę, bet mažesnę našta už turtuolius ir tarptautinius maklerius, bus galima suvesti galą su galu. Kitu atveju, konservatoriai vėl

bent keliasdešimt metų turės sūkaukti opozicijos suoluose.

Pabaltijo kraštų žingsniai į laisvę

VYTAUTAS SKUODIS

/SVARBESNIŲJŲ ĮVYKIŲ LIETUVOJE, LATVIJOJE IR ESTIJOJE KRONIKA, nuo 1989 m. rugsėjo 30 d. iki gruodžio mėn. 31 d./

(Tęsinys)

Lapkričio 23 d. Vilniuje apie 3.000 žmonių susirinko į demonstraciją ir mitingą, reikalaujanti, kad būtų sustabdytas Lietuvos jaunuolių ėmimas į sovietinę armiją.

Lapkričio mėn. viduryje LATVIJOS mieste Tukums buvo sudaryta iniciatyvinė grupė, kurios tikslas Latvijos Komunistų partijoje suorganizuoti frakciją, kuri siektų Latvijos Komunistų partijos atsiskyrimo nuo TSKP.

LIETUVOJE išrinkti TSRS AT liaudies deputatai pareiškė, jog jie nebalsuos tais atvejais, kada TSRS Aukščiausioje Taryboje bus svarstomi įstatymų projektai, kurie prieštarautų Lietuvos jauniems TSRS įstatymams.

LIETUVOS PERSITVARKYMO SAJŪDIS, LIETUVOS LAISVĖS LYGA, LIETUVOS DEMOKRATŲ PARTIJA, ŽMOGAUS TEISIŲ TARPTAUTINĖS ASOCIACIJOS LIETUVOS SKYRIUS, LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ PARTIJA, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio darbo bendrija LABORA, LIETUVOS SAVITARPIO PAGALBOS SAJUNGA, LIETUVOS HUMANIZMO IR PAŽANGOS PARTIJA, LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ GELBĖJIMO KOMITETAS, LIETUVOS DARBININKŲ SAJUNGA, LIETUVOS TAUTININKŲ SAJUNGA, LIETUVOS PARTIZANŲ JUDEJIMAS, LIETUVOS ŽALIŲJŲ PARTIJA, LIETUVOS HELSINKIO GRUPĖ, LIETUVOS KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ SAJUNGA, Lietuvos Tautinio Jaunimo Sąjunga "JAUNOJI LIETUVA" ir Lietuvos Jaunimo Sąjunga "NEO-LITHUANIA" pasluntė JAV prezidentui George Bush'ui bendrą laišką, kuriame prašoma būsimame susitikime su M.Gorbačiovo'u aptarti Lietuvos respublikos valstybinės nepriklausomybės statuso atkūrimo klausimus.

Lapkričio 23 d., KAUNE apie 5.000 žmonių dalyvavo mitinge, kuris buvo skirtas Lietuvos tautinės kariuomenės

LPS SEIMAS SMERKIA KARINĘ AGRESIJĄ AZERBAIDŽANE IR REIKALAUJA NEPRIKLAUSOMYBĖS LIETUVAI

Sausio 20 d. Vilniuje įvykęs XI Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio seimas priėmė du pareiškimus, kuriuos pasirašė Seimo sesijos pirmininkai: A. Abišalis ir G. Šileikis.

Dėl karinės agresijos Užkaukazėje

... LPS Seimas griežtai smerkia bet kokią prievartą, todėl ryžtingai protestuoja prieš tokius tarybinės vyriausybės sprendimus ir tarybinės armijos veiksmus. Esame įsitikinę, kad tarpvalstybinių Azerbaidžano ir Armėnijos klausimų negalima spręsti jėga, tuo labiau - trečiosios šalies jėga. Tarpvalstybiniai konfliktams spręsti turi galioti tarptautinės teisės primatas, tarptautinių organizacijų kontrolė.

LPS Seimas labai susirūpinęs, kad iš šių konfliktų įtraukiami ir okupuotos Lietuvos respublikos žmonės: mobilizuojami rezervatai, panaudojami privalomąją karinę tarnybą atliekantys Lietuvos jaunuoliai.

LPS Seimas reikalauja, kad Lietuvos TSR vyriausybė skubiai imtųsi priemonių dėl Lietuvos jaunuolių atšaukimo iš dalinių, šiuo metu dalyvaujančių karinėje agresijoje prieš Užkaukazės tautas.

PLS Seimo nariai karo prievolininkai pareiškia, kad konflikto metu nė vienas neis į tarybinę armiją ir kviečia prisidėti prie jų visus Lietuvos karo prievolininkus.

Dėl politinės padėties ir Lietuvos nepriklausomybės

Lietuvos žinių sueiga sausio 10-12 dienomis išreiškė tautos valią atkurti Lietuvos nepriklausomybę, kuri turi vienintelę visiems aiškia prasme. Šiandieninė Lietuvos TSR vadovybė neatsisako anksčiau padarytų pareiškimų dėl Lietuvos suvereniteto TSRS sudėtyje, o ir dabartiniai jos pareiškimai dėl nepriklausomybės yra daugiaprasmiški.

LPS Seimas pareiškia, kad neapibrėžtinumas nepriklausomybės klausimu yra sąmoningas tautos klaidinimas. Tik nepriklausomybės paskelbimas garantuoja visų kitų problemų sprendimą, o ne atvirksčiai. Todėl Sąjūdžio Seimas teigia, kad nepriklausomybės atkūrimas yra pirmasis uždavinys. Seimas mano, kad šiuo ypatingai svarbiu rinkimų išvakarių metu, visų partijų ir organizacijų bei Lietuvos TSR vadovybės pozicijos ir veiksmai turi būti vienaprasmiški ir aiškūs.

LIC

įkūrimo 71-sioms metinėms paminėti.

Lapkričio 23 d. RYGOJE, Revoliucijos Muziejuje buvo atidaryta nuo valdžios nepriklausomos spaudos paroda. Parodoje išstatyti 74 periodikos leidiniai.

Lapkričio 23-24 d.d.TALLINN'E 350 JAUNUOLIŲ atsiskaitė eiti į karinę tarnybą sovietinėje armijoje.

LTSR AT sudarė komisiją, kuri turės sudaryti perėjimo į suvereninę Lietuvos valstybę planą.

Lapkričio 27 d. TSRS AT priėmė Lietuvos, Latvijos ir Estijos (kol kas TSR) ekonominio savarankiškumo įstatymą, kuris pradės galioti nuo 1990 m. sausio mėn. 1 dienos. Už šio įstatymo priėmimą balsavo 296 Tarybos nariai; prieš - 97, susilaikė - 37.

IGNALINOS atominėje elektrinėje pradėjo darbą ATO-MINĖS ENERGETIKOS TARPTAUTINĖ KOMISIJA, kurios tikslas - įvertinti šitos elektrinės energetinių blokų eksploatacijos saugumą. Šios komisijos sudėtyje specialistai iš Anglijos, Ispanijos, JAV, Jugoslavijos, Prancūzijos, Suomijos ir Švedijos.

Lapkričio 27 d. ČIKAGOJE įvyko SAJŪDŽIO atstovų susitikimas su American Jewish Committee atstovu David Roth. Susitikimo tikslas - užmegsti glaudesnius santykius su žydais, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo reikalui.

SAJŪDŽIO Seimo Tarybos narys ZIGMAS VAIŠVILA buvo priimtas Kanados federalinio parlamento posėdyje kaip TSRS AT liaudies deputatas ir kaip LTSR AT deputatas. Ottawoje ir Toronte Z.Vaišvila taip pat susitiko ir kalbėjosi su aukštais Kanados federalinės ir provincijų valdžios pareigūnais, įtakingais parlamentų nariais.

SAJŪDŽIO Seimo Tarybos narys KAZIMIERAS ANTANAVIČIUS lankėsi Australijoje, kur jis susitiko ir kalbėjosi su Australijos vyriausybės ir parlamento nariais.

X X X X X

Gruodžio 1 d. RYGOJE buvo atidaryta pirmoji sekmdieninė ukrainiečių mokykla.

Gruodžio 2-3 d.d. LATVIJOJE įvyko steigiamasis Latvijos Socialdemokratų suvažiavimas. Partija pasisako už visišką Latvijos ekonominę ir politinę nepriklausomybę.

Gruodžio 6 d. VILNIUJE, prie miesto Vykdomojo Komiteto rūmų įvyko demonstracija, suorganizuota Lietuvos Darbininkų Sąjungos, kuri reikalavo Vykdomojo Komiteto valdžios atsistatydinimo.

Gruodžio 6 d. ESTIJOS TSR AT priėmė įstatymą, pagal kurį Estijos jaunuoliai karinę tarnybą atliks tikrai Pabaltijo karinės apygardos ribose. Atsisakantiems nuo tarnybos armijoje bus organizuojama privaloma pilietinė tarnyba, kaip alternatyva karinei.

(Nukelta į 3 psl. ...)

BRITŲ RADIJAS IR TV APIE LIETUVĄ

Prezidento Gorbačiovo o apsilankymą Lietuvoje smulkiai ir tiksliai aprašė bei jo kelionės tikslus įvertino didieji Britų dienraščiai, radijas ir TV.

Ištisą savaitę EUROPOS LIETUVIO redakcija atliko informacijos centro pareigas, suteikdama žinias spaudai, derindama radijo ir TV pareikalavimus. Apie Lietuvoje esančią padėtį teiravosi Japonijos, Skandinavijos, Olandijos, Airijos ir kitų kraštų masinės informacijos atstovai. Daugeliū tokių pasiteiravimų EUROPOS LIETUVIO redakcijai perdavė Lietuvos Atstovas Londone JE V. Balickas. Drauge su DBLS-gos pirmininku J. Alkiu masinės informacijos atstovų pasiteiravimai buvo įvertinti, papildyti paskutinėmis žiniomis iš Lietuvos ir perduoti SKY TV, BBC TV, SCANT TV, ITV, TV AM ir Channel 4 TV įvairių TV formatų ir žinių programose. Nuo šio TV ekrane žinių apie Lietuvą sprogimo neatšilikio ir radijas. Reikėjo talkininkauti ir pasikalbėjimuose dalyvauti RTE (Radio Eire), BBC (Radio NI), LBC (Radio London) ir BBC (radio 1,2 ir 4). Taip pat pasikalbėjimai vyko su Londono dienraščio THE TIMES užsienio žinių redaktorium, "EIR" redaktorium Vokietijoje ir kitais Britų bei pasaulinės spaudos atstovais.

Radijo ir TV programose dalyvavo šie lietuviai: J. Alkis, Vl. Dargis, S. Nenortas, V. Juraitė, Romas Kinka, R. Baublys ir M. Bajorinas TV programos "Lietuvių biblioteka Londone", EUROPOS LIETUVIS Europoje ir religinio pobūdžio "Ne tik sekmadieniais" buvo atidėtos ateičiai.

SKY TV programos buvo matomos Europoje ir toliau. Iš Vokietijos ir Prancūzijos tautiečiai pranešė, kad SKY TV programos buvo gerai atliktos. Daugelis lietuvių bei svetimtaučių po radijo ar TV programų skambino "EL" redakcijai ir pranešė, kad matė ekrane ar girdėjo per radiją kalbantį lietuvį.

DBLS-gos Stoke-on-Trent pirmininkė Br. Puodžiūnienė atsiuntė kortelę, kurioje rašo: Sveikiname DBLS-gos pirm. Jarą Alkį taip puikiai atstovavusį Britanijos lietuviams Britų TV (Gorbačiovo o apsilankymo Lietuvoje proga) ir reiškiamė lietuvišką ačiū.

Tebūnie tai mažas Britanijos lietuvių įnašas atgimstanti Lietuvai!
ELR

PAREIŠKIMAS GORBAČIOV'UI

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas savo posėdyje 1990 m. sausio 28 d. apsvaustę Jungtinių Amerikos Valstijų nusistatymą Lietuvos nepriklausomybės atstatymo klausimu ir gautą informaciją, kad Pabaltijo valstybių klausimas numatomas svarstyti vasario 4-9 dienomis Jungtinių Amerikos Valstijų sekretoriaus J. Baker ir Sovietų Sąjungos užsienio reikalų ministerio E. Shevardnadze susitikime, nutarė išteikti Sovietų Sąjungos generaliniam sekretoriui M. Gorbačiovui platesnį memorandumą neteisėtai Lietuvos inkorporacijos ir tebesitęsiančios okupacijos klausimu.

Memorandume plačiau nušviesta Vakarų valstybių vadovų pareiškimai Lietuvos okupacijos nepripažinimo reikalui, neteisėtai Hitlerio-Stalino paktas ir okupuotos Lietuvos bei laisvojo pasaulio lietuvių reikalavimai pilnos nepriklausomybės.

Kopijos šio pareiškimo su atitinkamais lydraščiais taip pat buvo išteiktos Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentui Bush'ui ir valstybės sekretoriui Baker'ui.
ELTA

/.....atkelta iš 2 psl./

Vytautas Skuodis

Gruodžio 6 d. ESTIJOS KP CK plenumo daugelis kalbėjusių reikalavo panaikinti STSR Konstitucijos 6-tąjį straipsnį apie EKP vadovaujantį vaidmenį.

Gruodžio 6 d. LIETUVOS TSR AT svarstė klausimą "dėl komunistų partijos vadovaujantį vaidmens". Už tai, kad tas 6 straipsnis būtų panaikintas iš LTSR Konstitucijos balsavo 177, prieš - 72, susilaikė - 29.

Gruodžio 7 d. LIETUVOS TSR AT įvedė LTSR Konstitucijos 6-tojo straipsnio pataisą, kuri atėmė iš Lietuvos Komunistų partijos vadovaujantį vaidmenį Lietuvos politiniame ir kitokiame gyvenime. Tuo pačiu Lietuvoje buvo įvesta valdžios daugiapartinė sistema. Už šią LTSR Konstitucijos pataisą balsavo 243 deputatai, prieš - 1, susilaikė - 39.

Gruodžio 7 d. LIETUVOS TSR AT pakeitė 7-tąjį LTSR Konstitucijos straipsnį, kuriuo iš Lietuvos Komunistų organizacijos ir Profesinės Sąjungos buvo atimtas privilegijuotas statusas. Už šią pataisą balsavo 270, prieš - 0, susilaikė - 3.

Gruodžio 7 d. LIETUVOS TSR AT priėmė tautinių mažumų įstatymą, kuriuo visiems Lietuvos TSR piliečiams užtikrinamos lygios politinės, ekonominės ir socialinės teisės ir laisvės.

Gruodžio 7 d. VILNIUJE Lietuvos opozicinių politinių partijų atstovų eilinis konsultacinis susirinkimas priėmė nutarimą reikalauti, kad LTSR AT komisija arba kuri nors kita komisija ištirtų, kaip vykdomas valstybinės lietuvių kalbos įstatymas ir reikalavo, kad per respublikos televiziją būtų parodytas TSKP CK sekretoriaus Medvedev'o susitikimas Vilniuje su Lietuvos kūrybinių sąjungų nariais ir kad būtų pašalintos visos kūrybinę veiklą varžančios kliūtys bei susirašinėjimo trukdymai, prieštaraujantys LTSR konstitucijai.
/ bus daugiau /

FLORIDOS DIENRAŠTIS "THE TAMPA TRIBUNE":

Soviet leader takes debate

to the street

Says nyet to Lithuanian independence

š.m. sausio mėn. 12 d., kaip ir visi kiti, jau minėti laikraščiai ar žurnalai, tokiomis antraštėmis rašė ir komentavo apie M. Gorbačiovo o pareiškimus ir reakcijas į juos, jam beviešint Vilniuje.

Tame pačiame dienraštyje yra atspausdintas ir dr. K. Bobelio atvaizdas, interviu, kurį padarė šio laikraščio žurnaliste Patty Ryan. Paminėjusi, kad kalba su VLIK'o pirmininku, pažymi, kad buvo išsiųsta telegrama prez. G. Bush'ui, primenant ir praust, kad jis pasisakytų ir už laisvą Lietuvą.

Žurnaliste trumpai ir tiksliai atpasakojo ir Lietuvos istorinę situaciją II-jo Pasaulinio Karo metu. Dr. K. Bobelio patvirtinimas, kad Lietuva 1940 m. birželio 15 dieną buvo okupuota, jos perduotas pažodžiui .
1990. II. 8

"ST. PETERSBURG TIMES" sausio 13 d. rašė apie

Lietuvą antrašte: LITHUANIAN LEADERS REJECT

GORBACHEV'S PROPOSAL jo lankymosi metu Vilniuje

PASAKOJA BUVĘS LIETUVOS KARYS

(Iš: "Šiaulių Naujienos")

"VYKSTATE TEN, KUR JUS GERAI MAITINS" ...

Spaudai paruošė J. Sabaliauskas

Septyniadešimt šeštus metus einantis Vincas Butkus dirba pirmojoje butų ūkio tarnyboje. Tačiau ne kiekvienas žino, ką teko šitam vyrui iškentėti. Tai jis surašė sąsiuvinyje, kurį atnešė į "Šiaulių naujienų" redakciją. Gavę autorius leidimą, šiuos prisiminimus, juos padarė šiek tiek kompaktiškesnius, siūlome skaitytojū dėmesiu. Manome, jog sunkūs Vinco Butkaus prisiminimai iš Sibiro sniegynų papildys tremtinių memuarinę literatūrą, be kurios nebūtū išsamios mūsų tautos istorijos, kurią privalome palikti savo vaikų vaikams.

1936 m. baigęs Kauno karo mokyklą, tapęs jaunesniuoju leitenantu ir mokėjęs vokiečių bei prancūzų kalbas, 1939 m. buvau paskirtas į 2-osios divizijos štabą Kaune, Šančiuose, kur ėjau priešlėktuvinės gynybos vyresniojo kuopos karininko pareigas. Greitai įstojau studijuoti į Kauno universiteto ekonomikos fakultetą.

1940 m. birželio 15 d. apie pietus, man sėdint prie stalo su būsima savo žmona Zose ir broliu Jonu, staiga įbėgo pasiuntinys iš divizijos štabo ir atraportavo:

- Tamsta leitenante, divizijos vado įsakymu tuoj pat turite atvykti į štabą!

Divizijos vadas pasisveikinęs pasakė:

- Tik ką grįžau iš generalinio štabo, kur pranešė, kad ši rytą rusų kariuomenės daliniai, kurių sudėtyje yra dvi tankų divizijos, lėktuvų ir pėstininkų būriai, nuginklavo mūsų pasienio apsaugos dalinius iš Baltgudijos pusės ir 8-ajame kilometre mūsų teritorijoje sustojo. Rusai atsiuntė mums ultimatumą, kad šiandien iki 17 valandos į jų štabą turi atvykti penki karininkai, ne žemesnio kaip majoro laipsnio.

Tą pasakę, divizijos vadas kreipėsi į mus:

- Ponai karininkai, sakykite, ar pakeliame karinius dalinius gynybai, ar pasiduodame?

Pasitarę, jog mūsų kariuomenėje yra tik du lengvųjų tankų divizionai, iš kurių vienas Kaune, o kitas Radviliškėje, o Raudonosios Armijos dalinių į mūsų respubliką įvesta jau 1939 m., supratome, jog mūsų gynyba būtų beprasme. Todėl vienbalsiai pareiškėme, kad priešintis neverta.

Per trumpą laiką Lietuvos kariuomenė buvo performuota. Sudarytas 20-asis teritorinis korpusas. Aš buvau paskirtas 294-ojo pulko sunkiųjų kulkosvaidžių kuopos vyresniuoju karininku ir kartu su pulku iškeltas į Vilnių.

Prasidėjo naujo darbo etapas. 1940-ųjų rugpjūtyje mes, lietuvių karininkai, nusprendė toliau tarnauti, buvo - me išrikiuoti ir su pulko vadu priešakyje davėme priesaiką pulko komisariui. Priėmus priesaiką, kasdien vykdavo politinės pamokos marksizmo-leninizmo klausimais, kurie mums mažai rūpėjo, kadangi buvome įsitikinę, jog karininkai pirmiausia privalo gilintis į karo mokslus.

1941 m. birželio 14 d. apie 13 valandą dalis karininkų majoro Kičygino buvome iškviešti į pulko štabą, kur mums pranešė, kad netrukus prasidės korpuso mokomieji manevrai, jog mūsų instruktuoti atvyks Raudonosios Armijos karininkai.

Po patikrinimo, pulko vado ir pulko komisaro vedami, išžygiavome į Varėnos mišką. Mus surikiavo į eilę po vieną. Gana greitai pamatėme atžygiuojant virtinę rusų karininkų. Mums buvo paaiškinta, jog atvyko instruktoriai. Kičyginas, prisakęs klausyti jo komandos, prieš mus dešimties žingsnių atstumu dviguba eile surikiavo rusų karininkus, kurių pistoletų dėklai buvo atsukti į priekį ir atidaryti. Kičyginas riktėlėje: "Ramiai!" Pirmoje eilėje stovėjęs rusų karininkas išitraukė pistoletą, prisoko prie vieno iš mūsų ir irėmė vamzdį į jo smilkinį. Taip mes buvome areštuoti.

Atvažiavo sunkvežimiai. Mus susodino ir atvežė į Naująją Vilnią, kur laukė prekiniai vagonai. Čia išbuvome dvi paras, kol atvežė areštuotus Latvijos ir Estijos karininkus, kurie buvo sumiti taip pat tą pačią dieną.

Birželio 15 d. mano žmona su ką tik gimusiu sūneliu atbėgo prie ešelonu, kuriame buvome mes. Tačiau sargybiniai jos neprileido. Viena perono šlavėja, apvilksi mano žmoną savo chalatu ir įdavusi šluotą, sudarė galimybę jai priartėti prie mano vagono ir su manimi snekelti. Aš jai pasakiau, kad ji tučiuojau su vaiku išvažiuotų pas savo tėvus į Šiaulius. (Ji tuo metu gyveno Naujojoje Vilnioje). Vėliau sužinojau, kad ji taip pat buvo iškoma, bet, ačiū Dievui, nesurasta.

Birželio 20-ąją mus atvežė į Tulos lagerius. Čia iš vieno vežiko už 300 rb. (ano meto pinigais) nusipirkė laikraštį, sužinojom apie prasidėjusį karą.

Po kelių dienų lagerio viršininkas mums išpyskino:

- Karininkai! Jūs niekuo nekalti. Kaip matote, pas mus sąlygos prastos. Todėl vyksite į Pietų rajoną, kur jus gerai maitins. Jūs ten padėsite ruošti karo specialistus.

Naiviai patikėję tais žodžiais, išžygiavome. Lietuviai, latviai, estai. Apie 600 karininkų. Žygiavome lydimi keturių sargybinių ir vieno šuns. Birželio 29 d. rytą buvo vėl susodinti į prekinis vagonus ir rugpjūčio viduryje pasiekėme Krasnojarską. Oras buvo labai karštas, o maitino tik silkių gabaliukais. Kas kiek pagriebdavome, tiek ir prarydavome. Troškulys kamavo neapsakomai. Retkarčiais gavę kibirą kažkokio rudo vandens, jį sėdavome delnais beje, daugiau išlaistydami negu išgerdami. O kam nė lašo nelikdavome, tas tuščią kibirą laizydavome...

Krasnojarske kiek atsigavome. Keletą dienų nieko nedirbome. Vėliau pakrovėme baržas ir Jenisejaus upe atsidiūrėme Dudinkos mieste, maždaug už tūkstančio kilometrų į šiaurę nuo Krasnojarsko (Taimyro pusiasalis). Iš ten siauroju geležinkeliu nuvažiavome į nuolatinę gyvųjų ir mirusiųjų buveinę - Norilską.

Norilске išvargau 10 metų. Mus visus (apie 300 lietuvių, 200 latvių ir 150 estų) sugrūdė į vieną baraką ant dviaukščių gultų, nebuvo nei čiuzinių, nei apklotų. Su mumis drauge vargo ir generolas, pavardė Gerulaitis, buvęs karo atašė Prancūzijoje. Jį specialiai aprenę suplyšusiais drabužiais. Syki, isrikiavęs mus kieme, lagerio viršininkas riktėlėje:

- Generole Gerulaiti! Penkis žingsnius pirmyn marš! Gerulaitis, būdamas nedidelio ūgio ir dar baisiai apskares, suprantama, atrodė apgailėtina. O lagerio viršininkas toliau smagino bendradarbių ir savo širdį:

- Ar išvaizduojate, kokia buvo Pabaltijo kariuomenė, jeigu jai vadovavo tokie generolai?

Sužvingo arklisėkas prižiūrėtojų juokas. O mes, sukandę dantis, tylėjome.

Dirbau metalo apdirbimo fabriko statyboje. Amžino išalo žemę kasėme rankomis. O kadangi žemė buvo pilna smulkių akmenukų, tai ir kaplys bergint atsidavo. Per visą dieną kirstas gruntas sutildavo į dvi tris kepures... Dirbome po 10 valandų, be poilsio dienų, ne tik apsaukiame, bet ir mušami. Gaudavome po 300-500 gramų duonos ir po porą samtelių sriubos - rytą ir vakare.

1941 m. pabaigoje po vieną buvome kviečiami lagerio vadovų, kurie pagarsindavo mums skirtas bauses. Mano lape buvo parašyta: "Butkus Vincas, Vinco s., nuteistas NKVD ypatingojo susirinkimo pagal baudžiamąjį straipsnį (už kovą prieš revoliucinį judėjimą) 10 metų lagerio!"

Tuos, kurie po nuosprendžio nepasirašė, imetė į karceri.

Tačiau didžiausi mūsų priešai buvo šaltis ir badas. Dirbome spiginant 50 laipsnių šalčiui. Prie statybvietės buvome iš sniego iširengę būstą su krosnelėmis. Čia išmukdavome nors kelioms minutėms pasišildyti. Prižiūrėtoji sušukus išeiti, laukan šokdavom kaip beimandydami, nes paskutinieji gaudavo lazdu.

Mūsų kūnai buvo tik kaulai ir oda. Tačiau ir to būdliams būdavo per mažą. Kas trečią dieną vidurnaktį jie mums prikeldavo ir, plakdami lazdomis, mus išvarydavo į pragarišką šaltį - mūsų drabužiuose darydavo krata. Tačiau, be utėlių ir blakių, mes nieko kito neturėjome. Ak, tos blakės, blakės! Nors ir labai būdavome išvargę, tačiau jos mus vistiek pažadindavo. Kaip su jomis grumdavomės!

Daugiausia mūsų brolių išmirė 1941-1942 metų žiema, kadangi išbadėję ir sušalę žmonės valgydavo viską, ką rasdavo ant kelio ar šiukšlyne. Net arklio išmatos, pašildytos ant krosnelės, ir tos būdavo suvalgytos... O jeigu pasitaikydavo pagauti pelę ar katę - dievuliau, kokia tai būdavo puota! Tačiau po tokios "puotos" daugeli užpuldavo dezinterija, o medicininės pagalbos nebuvo.

Lageryje mėnesiui gaudavome vieną pakelį sausos kavos ir du pakelius tabako. Tabaką keisdavau į duoną, kuri ir padėjo man savo gyvastį išnešti iš Sibiro. Daugelis sirgdavo cinga (trūkstant vitamino C). Šia liga sergant iškrisdavo dantys, nuslinkdavo plaukai. Trūkstant vitamino A, žmogaus kūne atsiradavo skausmingų auglių. Nuo šių ligų gelbėdavomės gerdami pušų spyglių arbata, skystas mieles. Taip ir augo lavonų krūvos. Į darbą išėdavome 10-12 žmonių, o grįždami 2-3 draugus parvilkdavome pusgyvius arba jau nebegyvus. Mirusius kraudavome į vieną krūvą it tylėdami laukdavome paimti jiems skirtą duonos gabaliuko.

1942 m. vasarą į lagerį atvežė daug rusų ir kitų tautybių žmonių. Statybos aikštelė pasidarė kaip koks skruzdėlynas, iš kurio iki kito pavasario išliko tik vienas kitas vyras. Visi buvo užkasti į griovius būsimų fabriku vietoje. Vėliau, apie 1945 metus, čia statė kobalto gamyklą. Pamatams gruntą sprogdinti progndino. Su žemių gabalais - net baisu pagalvoti! - ir virsų lėkdavo ir vargšų tremtinių kaulėliai. Brolių kapų nė ženklų nebeliko.

1945 m. man pavyko išdarbinti nikelio gamybos imonėję darbininku. Pagerėjo maistas, o svarbiausia - dirbau šiltose patalpose. Pramokęs rusų kalbos žodžiu ir raštu, buvau paimtas į buhalteriją sąskaitininku. Vėliau - buhalteriu ir vyresniu buhalteriu. 1951 m. vasario pabaigoje grįžau į Šiaulius, į savo šeimą.

Iš mūsų išvežtų 250 karininkų likome gyvi ir grįzome namo apie 40. Kiti taip ir pasiliko Norilsko šiaurės tundraje."

KAZIMIERAS BANDZEVIČIUS 102 m. amžiaus, praėitų metų pabaigoje priėmė JAV pilietybę. Jis, manoma, yra seniausias žmogus davęs pilietybės priesaiką Los Angeles mieste. Jis yra montrealiečio Jono Zabieliausko dėdė. Nuotrauka atspausdinta "Daily News" laikraštyje.

KULTŪRINIS PUSLAPIS

ANTRAS KAIMAS VEIDAI IR TEKSTAI

Atsiųsta Paminėti:

ANTRAS KAIMAS: VEIDAI IR TEKSTAI. Sudarė Algirdas Titus Antanaitis. Redakcinė komisija: Eugenijus Būtėnas, Vida Gilvydienė, Edvardas Tuskenis, Algirdas Titus Antanaitis. Viršelis: dail. Vincas Lukas. Techn. redaktorius ir dailininkas - Petras Aleksa. 1989. Tiražas 1.000. Kaina - \$20. 448 psl.

Tai ypatinga dovana ir patiems antrakaimiečiams, švenčiantiems savo 25-rių metų darbo jubiliejų, ir mūsų visuomenei. Ši knyga gambiai sudaryta, išradimai įdomiomis, nuotraukomis iliustruota, atskleidžia ne tik šio žanro teatro, vienintelio čia išsivijusio (o gal ir Lietuvoje) nueitą kelią, bet, patiekiant ir mūsų publikos ar recenzentų reakcijas bei 21-ųjų spektaklių programas ar tekstus - sumirga kitomis gaidomis ir tempais. Tai dokumentinė medžiaga, kaip dokumentiniai ir įdomiai kad yra suredaguota ir išleista 1983 m. Raimundo M. Lapo "Ten, Ekranė Sužibus".

Sudarytojai - redaktoriai priklauso didelis nuopelnas ir visai redakcinė komisijai - pagarba, kad nesistengė "zalatinti", nesistengė ir "kepurėles nusiiminti", o tiesiog nuosirdžiai, linksmai, mikliai supažindino rimtai su savo jubiliejaus derliumi. Sveikinant su jubiliejumi, su malonumu pasveikiname už puikios memorialinės knygos išleidimą, bei savo darbo apvainikavimą išvyka į Lietuvą ir ten atliktomis gastrolėmis. B.N.

Įvardiname Žodyje:

KAS IŠ ANKSTO ŽINOTINA

ANTRAS KAIMAS savo pociulių nuo seniai vis būdavo raginamas išleisti plokštele, video juosta ar knyga. Iš tikrųjų ne viena programa buvo įrašyta magnetofono juoston ar nufilmuota, tačiau visi tie įrašai liko privačiose rankose ir ANTRAS KAIMAS turėti tik "Tėvynės garšu" radijo programos vedėjo Juozo Stempučio padaryta 1983 m. gastrolių Clevelande kasetė ir Los Angeles 1985 m. gastrolinės programos video įrašą padaryta Algio Avizienio. Savo vaidinamus tekstus ANTRAS KAIMAS (A.K.) visada stropiai saugojo (tik keletą išspausdindamas METMENYSĖ ar PRADALGĖSĖ), tikintis ne vieną jų pakartotinai panaudoti ir nenorint sumažinti siurprizinio efekto. Tačiau šiandien, praėjus ketvirčiui šimtmečio, jau daug kas atvėso. Išbluko ar atsipo, tad nutarėm bent dalį jų išspausdinti (kol dar nedingo šiukšlynuose), kad ir savo malonumui ar vieno kito užkietėjusio "sirgalius" pramogai...

Kadangi viena normali ANTRŲ KAIMŲ programa susideda maždaug iš 25-30 atskirų škiečių, o tokių programų (kurių kiekviena, matuojant puslapiais, yra netrumpas dramos apimties) pastatyta daugiau kaip dvidešimt, susirinko jau daugiau negu šeši šimtai atskirų vienetų, kurių tik nedidelę dalį galėjome šioje knygoje panaudoti. Atrenkant buvo laikytasi kelių principų. Pirmiausia, šioje knygoje yra išspausdinti beveik visi A.K. užsakyti ir ne jo narių prašyti škiečiai, o iš kitos pusės, nėra sudėti (be poros išimčių) tie, kurie buvo išscenizuoti panaudojant jau knygose ar ir periodikoje spausdintą medžiagą, kaip pvz., šaunių šiandien Lietuvoje kuriančių satyrų (Jono Bulotos, Juozo Erlichio, Vytautės Žilinskaitės ir kitų) fejletonai, humoreskos ar eilėraščiai. Iš pačių antrakaimiečių parašytų škiečių bandėme atrinkti originalesnius, šiaip kuo nors charakteringus, o pagaliau ir publikoje populiariesnius, bet nebūtinai recenzentų geriau įvertintus jau vien dėl to, kad tai juos šokiravo ar griovė kokias neliečiamy-

TURINYJE:

Knygoje rasime kiekvienų metų programas ir atsių lipimus apie spektaklius.

1963 m. Pirmoji programa. Išvardinus scenų pavadinimus, pabaigoje atspausdinti spaudos ATSLIEPIMAI. Po pirmojo spektaklio lietuviškąją publiką nustebinusio savo miklumu, jomuru ir naujoviškumu, Antro ras Kaimas susilaukė spaudos atsiliepimų, kurių vienas buvo atspausdintas "Dirvoje" 1963.X.18 d., parašytas Marius Katiliškio: "...Kiek mane liečia, tai tegaliu pasakyti, kad nebeprisimenu, kada būčiau juokėsis taip tikrai ir nuosirdžiai. (...) Stebėjau pirmąjį tos grupelės bandomąjį pasirodymą Union Piere, paskui Market Parke ir todėl galėjau nustebti pažanga, didele, privertusia susimąstyti ir ieškoti atsakymo, kas darytina, kad toji kelių jaunuolių spontaniška rikiuotė neiširtų, o bręstų ir vystytųsi". Tais pačiais metais "Drauge" randame tokius pasisakymus: "...Sambūrio stiprybė ir patrauklumas glūdi vieningume. Paskiri stipresni daigai ir i aukštumą besiveržiančios atžalos reikalingi kultūravimo, su žiūrovais bendravimo pamokų, techniško įgudimo ir kitokių, pagal receptus ar vien tik sąmoningo darbo nelengvą pastangų. Čia smagu yra atžymėti šviesų vieningumą, glaudų visų spektaklio dalyvių bendradarbiavimą, vienodo tikslo siekimą..."

1963 m. "Margutis" nr. 11: "...Tekstuose žiūrimas sąmojis neretai žiūrovo nepasiekia kaip tik to-

bes. Nėra abejonės, jog ir iš tų, kurie čia išspausdinti ne vieno mintis, situacija, o gal ir viena-kita frazė tyčia ar netyčia buvo kur nors pasiskolinta, nors, apie tai žinant, buvo bandyta kreditus atiduoti tam, kad jie priklausytų.

Visų svečių pavardės yra išspausdintos virš jų kūrinių pavadinimų. Škiečiai parašyti pačių antrakaimiečių tuo metu aktyviai dalyvavusių grupės veikloje yra pažymėti jų inicialais, autorystę pripažįstant tiems, kurių rankai ar mašinei jie buvo leidinio redaktorių priskirti. Taigi ka yra Kazys Almenas, ata - Algirdas Titus Antanaitis, re - Rimas Cinka, vd - Vytautas Demereckis, rs - Romas Stakauskas, rv - Rimas Vežys, etc.

Pridurti vertėtų dar tai, kad ir svečių autorių mums parašytus škiečius veik visada tekdamo perrašyti ką nors pakeičiant, suaktualinant ar bent pritaikant savajam vaidintojų sastatui, nes dažniausiai buvo rašoma vyrų dominuojamam kolektyvui, o mūsų škiečių grupėje kiekvienos lyties veik visada buvo maždaug po lygiai.

Ne vienas čia išspausdintas vaizdelis kai kuriems skaitytojams gal pasirodys banalus, nevykęs, naivus, pigus ar neskoningas, Galbūt kaip tik toks jis pasirodė ir redaktoriams, o atrinktas buvo dėl to, kad žiūrovai jį išskirtinai gerai priėmė, ar kad mums jį buvo smagu vaidinti. Kiekviena atveju jie vienodai atspindi žiūrovus, ir mus pačius. Tokie jau esam ir būti nesąžininga pretenduoti ar dėtis kitokiais. Tiesa, gal ir maloniau būtų po spektaklio skaityti kaip ANTRAS KAIMAS "išjuokė silpnības", "plakė ydas", "pašiepė negeroves", tik gailla, kad dažniausiai tų ryškiau kovingų ar aiškiau didaktiškų škiečių ne tik publika, bet ir vertintojai iš viso nepastebi ar apie juos neužsimena... Antra vertus, visada manėme, jog ir žiūrovą ar skaitytoją vien užimti, gerai nuteikti ar pralinksinti (kaip čia sakoma: "to entertain") yra pakankamai (jeigu ne tolygiai) vertingas tikslas. Tačiau, nepaisant to neparodyto dėmesio, atrenkant škiečius aiškiau satyriniams buvo duota pirmenybė.

Pagaliau ANTRAME KAIME, kaip manau ir kituose panašaus pobūdžio vienetuose, nuolat atsiranda ir vadinamo "vidinio" humoro, gimusio ir nusistovėjusio berepetuojant, improvizuojant, gastroliuojant, kuris pilnai (jeigu iš viso) yra suvokiamas tik mums patiems, žinant to dalyko kilmę ar prasmę. Toks, pavyzdžiui, yra tas mūsų absurdiškasis šūkis ar programose ne kartą pavartoti keistesni išsireiškimai, k.a., angliško žodžio "intelligentsia" pavertimas "inteligencija" ir vartojimas vietoje žodžio "intelligencija"; arba žodžio "totalitarinis" vartojimas vietoje "totalinis"... Aiškinti jų atsiradimą ar prasmę būtų beprasmiška, nors dar ir šiandien dėl to retkarčiais tebesame baraini ar taisomi.

Nepaaiškinta liko ir daug anglicizmų, čionykštėjų kalboj vartojamų posakių, kurie, kad ir iki trivialumo aiškūs čionykštei ar anuometinei publikai, tokiais nebebus kitur ir rytoj. Liko jie čia šalia daugybės kitokių kalbinių nenuoseklumų ar ir klaidų mums nebesusiradus autoritetingo kalbininko, kaip (ko gero!) ir neretos korektūros klaidos, bandant knygą išleisti dar sidabrinio jubiliejaus žvaikutėms per daug neatvėsus...

Beje, visuose atsiliepimuose kalba palikta netaisyta, išskyrus aiškiai numanomas korektūros klaidas. Jeigu skaitytojas pagalvos, kad didelė dalis čia spausdinamų atsiliepimų yra perdėm šabloniški ar bendrybiniai (a la: "programoje buvo gerų ir blogesnių škiečių", ne visi aktoriai vaidino vienodai gerai", etc.) kad juos buvo galima parašyti ir programų nemačius, manau nedaug tesuklys...

dėl, kad Kaimo dalyviai nekreipia dėmesio ir į minimaliausias reikalavimus, kylančius kiekvieną kartą, kai išeinama į sceną, nežiūrįnt ar išėjimas yra su aktoriaus pretenzija ar be jos.

Pasigesta Antrame Kaimo ir tokių elementarių dalykų, kaip taisyklingai ir dikciniai aiškūs žodžio ištarimo, tempo nuovokos, techniškai sklandesnio viso pasirodymo pravedimo. Visa tai padėtų išskelti tam, kas yra gero pačiuose Antro Kaimo grupės tekstuose".

Įdomu yra skaityti atspausdinti atsiliepimai po gastrolių, vykusių Detroito, Clevelande. Alfonsas Nakas 1964.I.16, "Naujienose" rašė: "...Mūsų konservatyviai publikai šitie sarkastiški pokštai buvo tikras siurprizas ir sukėlė čia pasigėrėjimo, čia pasipiktinimo šauksmus, kai rampos šviesos užgėso. Tačiau vaidinimo metu, spontaniški plojimai tiesiog nesilovė, kas rodo, kad staigiai sukeltos emocijos kalbėjo kitaip, negu vėliau šaltas, konservatyvus protavimas..." O kalba jų neturi akcento, dialogai žodingi, sodrūs.

Iš kitos pusės, gal ir mūsų programos buvo per daug šabloniškos, nors bandėme keistis, augti ir zengti su laiku.

Iš recenzijų ar atsiliepimų bandėme atrinkti taip pat charakteringas ar tipiškias ištraukas (prie tokių visada priskirdami neigiamus ar negatyvinius pasisakymus), kitokias panaudodami tik tokiais atvejais, kada nebuvo iš ko rinktis... Kur tik galima, visada mėginom parýškinti kontrastus.

... Iš mūsų, šalia kitų dalykų, kaskart būdavo reikalaujama atkaklumo, dalykiškumo, pamirštant, jog viso to pabrėžtinai siekiant, o tespėjant per metus pastatyti tik vieną naują programą, bent pusė jos būtų jau pasenusi ir nebeaktuali dar nespėjus nė doriai susirepetuoti, o gastroliose jau iš viso nebelyktų ką vaidinti... Mums dar ir šiandien atrodo, kad didelė dalis tų, kurie apie mus rašė, kaip ir tie, kurie vienaip ar kitaip formavo išsivijos lietuviško teatro politiką, ANTRŲ KAIMŲ niekada netikėjo ir nepasitikėjo, bet visada ieškojo mūsų adresu ne tiek giriančio ar skatinančio, kiek abejojančio ar slopinančio žodžio. Antra vertus, mes visada jautėme užnugarį ir supratimą tos gausios mus iki šiol lankančios ir remiančios publikos, iš kurios ir sėmėmės stiprybės ir paskatos. Ir šią knygą ryžomės leisti, patikėdami jos dėmesiu ir parama...

Beliaka nuosirdžiausiai padėkoti leidėjams (ypač tiek daug darbo įdėjusiam dail. Petriui Aleksai) straipsnių (ir škiečių) autoriams, fotografams, recenzentams ir visiems, prisidėjusiems prie šios stambios knygos išleidimo. Viso ANTRŲ KAIMŲ vardu jiems tariame: **Sine leguminosibus non est mundum!**

Bronius Vaškelis: Lietuvių satyros apžvalga-

...Po II-jo pasaulinio karo pabėgusieji iš Lietuvos teatrų aktoriai susiorganizavo į teatrinę grupę Vokietijoje. Tai buvo didžiosios scenos išsivijos teatras, kuriame nebuvo vietos mažosios scenos humorui ir satyrai. Tačiau Pulgis Andriusis, žvelgdamas į benamių gyvenimą pro lengvo humoro ir kandžios satyros prizmę, sukūrė savitą literatūrinį žanrą. Tik pradėjus teatriniam vienetams irti, kai prasidėjo pabėgėlių emigracija iš Vokietijos į kitus kraštus, Augsburgėje susiorganizavo kabaretinio pobūdžio trupė KLUMPĖ. Jos sąstata sudarė išsivijos dramos teatro aktoriai: Henrikas Kačinskas, Alfonsas Brinka, Antanas Škėma ir Vitalis Žukauskas. Per keturis mėnesius (1948.VII.7) KLUMPĖ surengė 39 spektaklius, sėkmingai gastroliuodama po lietuvių stovyklas Vokietijoje.

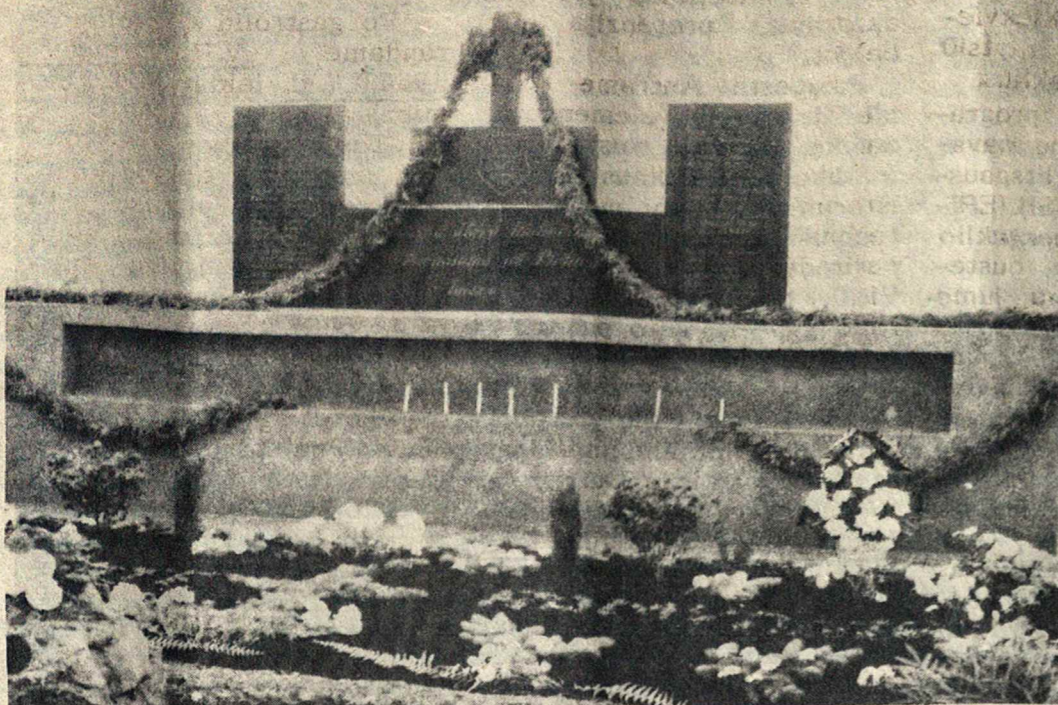
KLUMPĖS vadovas, buvęs vilkolakininkas, H. Kačinskas jau 1948 m. pavasarį galvojo apie Augsburgio lietuvių teatro atnaujinimą ir net VILKOLAKIO atkūrimą. Po pirmųjų spektaklių šią trupę spaudoje pakrikštijo "linksmųjų brolių" vardu. Klumpininkai laikė save literatūrinį kabaretu. Programoje be literatūrinų alyku, paimtų iš lietuvių ir kitataucių rašytojų kūrybos, buvo apstu barakinio gyvenimo aktualijų ir bendrai pokarinio gyvenimo komiškų situacijų. Neišvengta satyriniam teatrui būdingo paradokso: gausi publika džiaugėsi KLUMPĖS spektakliais, o recenzentai, žiūrėdami į ją, kaip į grynai pramoginį teatrą, apgailestavo, kad "talentingiausi artistai yra priversti nusileisti iki mažosios scenos, iki kabareto". (Mūsų kelias, 1949.I.15). Satyrinis-literatūrinis išsivijos kabaretas neabejotinai įrodė, kad benamių žmogus gali dar juoktis iš savęs ir jo likimą lemiančių veiksnių, bet nesuspėjo sukurti savitą satyrinio teatro brožų.

Aktoriai, atvykę į JAV-es ir Kanadą, steigė teatrinę grupę, bet satyros teatras ilgą laiką buvo užmirštas. Buvusių profesionalų aktorių ir režisierių surengti spektakliai, be abejo, buvo aukšto meninio lygio ir kurstė senai pasivertėlių viltis sukurti profesinį lietuvių išsivijos teatrą. Deja, išsivijusi tikrovė pavertė teatrų viltis ir pastangas į iliuzines svajones.

Silpnėjant didžiosios scenos veiklai, ima reikštis mažoji scena. Išskirtiniais jos reprezentantais laikytini Vitalio Žukausko vadinamasis "vieno žmogaus teatras" ir ANTRAS KAIMAS.

V. Žukauskas jau yra surengęs daugiau negu 400 spektaklių Amerikoje ir Australijoje. Programą daugiausia sudarė trumpi, šmaikštūs humor, anekdotinio pobūdžio numeriai, paimti iš lietuviškojo ir amerikietiškojo gyvenimo aktualijų. Tai yra sceninis humoras, artimesnis amerikiečių klubų ir banketų mėgstamam parateatrinio pobūdžio pramoginiam žanrui negu satyros teatrui.

ANTRAS KAIMAS per 25 metus išvystė savitą lietuvių išsivijos satyrinio teatro stilių. Jo vaidyboje ir programoje rastume VILKOLAKIO, DZIMDZI DRIMDZI ir SECOND CITY teatro panašumų, bet tai yra ne svetimos įtakos ar kuo nors sekimas, o bendrai satyros teatro specifiniai bruožai."

Paminklas rezistentams – partizanams Kurklių kapinėse.

Rezistentų – partizanų palaikų perlaidojimas 1989 m. Anykščiuose. Nuotr. J. Junevičiaus

LEGENDINĖ Miesto Vardo Kilmė

Neabejojama, kad miestelis, išikūręs Šventosios ir Anykštos santakoje, vardą gavo nuo pastarojo upelio. O Anykštos pavadinimo kilmė paaiškinti žmonės sukūrė net keletą legendų. Pagal vieną jų, mūsų protėviai, matydami nuo kalno viršūnės didžiulį Rubikių ežerą, gėrėdamiesi jo gražumu, sakydavę: "Kaip delnas" – o iš jo ištekantis upelis – kaip "nykštys" – čia ir Anykšta.

Kiti pasakoja, kad senovėje vieno ūkininko duktė skatbūsi žlugta toje vietoje, kur iš Rubikių ežero išteka upelis. Netyčia kultuve ji sudrožusi sau per ranką, skaudžiai užgavusi nykštį ir ėmusi šaukti: Ai, nykšti, ai, nykšti!...

Treti teigia, kad anykštėnai buvę žemo ūgio žmonės, bet labai stiprūs ir vikrūs, už ką kaimynai juos pravardžiuodavę "nykščiais". Pamatę Anykščių krašto žmogų, sakydavę: "A, nykštys". Vėliau nykščių miestą pavadinę Anykščiais.

A. Vienuolis "Anykščių padavimuose" pasakoja, kad Anykšta savo vardą gavusi nuo vieno nelaimingo įvykio, kai bajoro Nykščio jauniausiojo sūnaus žmona, sužinojusi, kad jos mylimasis Purinas žuvo kare, iš didelio sielvarto pasiskandinusi tame upelyje. Nuo tada upelį pradėję vadinti Onos Nykštienės vardu. Ilgainiui, perduodami tai iš lūpų į lūpas, iškraipę, sutrumpinę, pradėję tarti "Onykštienės", o vėliau pavadinę ją Anykšta...

Dar viena legenda byloja, kad senovėje upelio pakrantėje milžinas rovęs medžius ir užsigavęs nykštį. Iš skausmo jis garsiai šaukęs: "Ai, nykšti, ai, nykšti". Nuo to žmonės ir davę vardą Anykšta.

Legendomis apipintas ne tik miesto vardas. Daug mišlų, paslapčių slypi ir ilgaamžėje Anykščių krašto istorijoje.

Iš seniausiųjų laikų.

Nors archeologinių tyrinėjimų Anykščių apylinkėse iki šiol buvo nedaug, bet rastieji darbo ir kovos įrankiai leidžia tvirtinti, kad žmonės šiose apylinkėse gyveno vėlyvojo neolito laikais ir žalvario amžiuje (t.y. prieš 4 tūkstančius metų). Didelį susidomėjimą kelia netoli miesto esantis Šeimyniškių piliakalnis. Kai kas teigė, kad čia buvusi Mindaugo sostinė Voruta. Dabar šis teiginys jau mokslininkų tarpe nebepopuliarus, bet anot akademiko J. Jurginio, "dyvai, dideli dyvai, niekas ligi šiol neįrodė, kur buvo Voruta ir Mindaugo sostinė, bet ėmė tvirtinti, kad ne prie Anykščių. Gal ir ne prie Anykščių, kur – ir toliau tebesuka galvas mokslininkai, bet niekas neatims Anykščiams garbės, kad kaip tik nuo jų prasidėjo pačių lietuvių tikros Vorutos ieškojimas".

Kaip ten bebūtų, tačiau Šeimyniškių piliakalnyje kažkada būta nemažos pilies ar įtvirtintos gyvenvietės, kurios istorija mums tebėra neišmenama mislė. Vokiečių kronikose ir kryžiuočių karo kelių aprašymuose randama nemažai medžiagos apie kaimynines vietas, bet Anykščių šie istoriniai šaltiniai nemini.

Anykščiai viduramžiais

Pirmą kartą Anykščių vardas paminėtas rašytiniuose šaltiniuose pora šimtų metų vėliau, nei Ukmergė ar Utena. Tik 1442 m. lapkričio 7 d. Lietuvos Metrikoje padarytas toks įrašas: "Pienionių valsčius. Nuo didžiojo kunigaikščio, karaliaičio, Vilniaus ponui Astikui. Prasė mūsų Kraštas Daugintaitis trijų žmonių, vardais – Kikas, Domutis, Novenis iš Piemonių valsčiaus. Ir mums sakė, kad jie ne keliuočiai ir ne duoklininkai. Jeigu tikrai taip, ir panorės po juo būti, duok jam tuos tris žmones iki mūsų valios. Rašyta Anykščiuose, švento Mykolo dienos išvakarėse, lapkričio 7, indikto 6. Pats didysis kunigaikštis".

Kaip matome, šiame užrašė vietovė neapibūdinta. Kas tie Anykščiai – dvaro, miesto, vietovės pavadinimas? Aišku, kad tai buvo didžiojo kunigaikščio valda, nes čia jis buvo apsistojęs, dalijo bajorams valstiečius ir leido

isakymus.

Neaiški yra miesto genezė. Pagal vieną versiją toje vietoje, kur dabar išikūrę Anykščiai, gyvenvietė atsirado XV a. po to, kai buvo sugriauta ankstesnioji gyvenvietė, buvusi prie Šeimyniškių piliakalnio.

Pagal kitą variantą toje vietoje, kur dabar yra Anykščiai, jau nuo seno buvo gyvenvietė. Galbūt jau II tūkstantmečio pradžioje minimas sausumos prekybos kelias iš Vilniaus į Rygą ėjo pro šią vietovę. Ši gyvenvietė išnyko dėl dažnų kalavijuočių puldinėjimų ir ėmė atsikurti tik po Pabaisko mūšio. Visas šias misles galėtų patvirtinti šiose vietose atlikti išsamūs archeologiniai tyrimai.

Apie Anykščių priklausomybę didžiajam kunigaikščiui liudija ir kiti faktai: 1453 m. apsilankydamas ar 1516 m. jau Žygimanto Senojo raštas, kuriuo už skolą Žemaičių seniūnui didysis kunigaikštis užstatė Anykščių dvarą ir miestą su visu turtu.

Miesto istorijai svarbus LDK (Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio) Žygimanto Senojo 1514 m. aktas, kuriame minimas turgaus aikštė, 12 krautuvių, 6 karčiamos. Turgaus aikštės formuodavosi jau gerokai išplitus prekybai. Todėl manoma, kad Anykščiai tapo prekybos centru – miesteliu XV a. antroje pusėje (A. Baliulis, A. Miškinis).

Beveik iš visus Lietuvos istorijos vadovėlius ir chrestomatijas dedamas 1545 m. Anykščių karališkojo dvaro valstiečių skundas karaliui dėl valdytojo neteisėtai uždėtų prievolių. Žyginanto Senojo pasiūstas pareigūnas rado, kad valstiečiai skundžiasi neteisėtais ir nevykdo karaliaus nustatytų prievolių. Valdovas palaikė tai savo valdinių maištų ir pasiūtę dvariški F. Katą išreikalauti duoklės, pridėjus dar vykdymo išlaidas, o taip pat sumiti bent penketa maištininkų. Tačiau valstiečiai nesusrinko išklaušyti karaliaus pasiuntinio. Kada F. Katui visgi pavyko susitikti su valstiečiais, tai jis sužinojo, kad nevežti sieno į Vilnių ir neklausyti valdytojo kurstęs Buivydas. Buivyda pavyko sumiti tik po grumtynių tarp valstiečių ir didžiojo kunigaikščio pareigūno sargybinių. Paaiškėjo, kad Buivydas ir jo draugai buvo pasiruošę 6 šautuvus ir keliolika iečių, o taip pat ir prisiekę neklausyti dvaro valdytojo. Katas paėmė iš Buivydo 3 jaučius, tačiau priversti anykštėnus atiduoti duoklę ir ją nuvežti į Vilnių jam nepavyko.

Su Anykščiais susijęs didžiojo kunigaikščio Aleksandro žmonos Elenos (Maskvos didžiojo kunigaikščio Ivano III dukters) gyvenimas. Vyras po vedybų jai padovanojo kelis dvarus, tame tarpe ir Anykščius. Ši vieta jai labai patiko, čia svečiuodavosi dažniau, o mirus vyrui, čia gyveno keletą metų. Elenos valdymas miestui turėjo neigiamą įtaką, bent jau nebedidėjo. Tokią išvadą akad. J. Jurginis daro remdamasis 1528 m. kariuomenių surašymu. Tais metais Kurkliai turėjo atsiųsti 69 raitelius, o Anykščiai – tik 24.

Nuo 1514 m. didžiojo kunigaikščio akto bažnyčios klebonas gavo teisę rinkti pajamas iš 12 krautuvių ir 6 karčiamų. Jam buvo išskirta bažnyčios valda, kuri imta vadinti klebono jurisdikcija (Jurzdiku). Taigi, miesto didesnioji dalis liko dvaro valdytojo ar jo vietininko valdžioje, o mažesnioji dalis priklausė klebonui. Tarp jų dažnai kildavо nesutarimų.

Jau 1514 m. miestas gavo teisę turėti vaitą, kuris teisę gyventojus pagal miesto teisę. Pagal 1557 m. valakų reformos įstatymą planuojant Anykščius, buvo aiškiai atskirta miesto, dvaro, bažnyčios žemė. Nors miesto reikalus tvarkyti buvo paskirti vaitas ir suolininkai, bet miestelėnų teisėju tapo urėdas (dvaro valdytojas).

Apibendrinant XV–XVI a. Anykščių istoriją tenka pažymėti, kad didžiojo kunigaikščio vietininkai-laikytojai dažnai keitėsi. Sprendžiant pagal kariuomenių surašymus bei rinkliavų dydžius, Anykščių reikšmė čia didėjo, čia mažėjo.

Magdeburgo teisių suteikimas

Istoriniuose darbuose nurodoma skirtinga data, kada Anykščiai gavo Magdeburgo teises. Eilė mokslininkų (V. Kryževičius, A. Baliulis, A. Miškinis) teigia, kad miestas tokias teises gavo 1516 metais. Tai reiskė, kad miestas tapo mažiau priklausomas nuo dvaro, gavo teisę turėti savo vaitą, Akademikas J. Jurginis studijoje "Odė Anykščiams" rašė, kad miestas gavo Magdeburgo teises 1792 m. sausio 17 d. Bet reikia pabrėžti, kad nei 1516 metų nei 1792 metų privilegijos miesto visiškai nuo dvaro priklausomybės neišvadavo. Dvaro valdytojai reikalavdavo iš miestiečių didelių mokesčių, o nepaklusnius – baudavo

Karų su Švedais laikmetis.

Viduramžiais LDK tekdavo kariauti su švedų feodalais. Ne kartą karo sukūrys palietė ir Anykščių apylinkes. 1601 m. Lietuvos didysis etmonas K. M. Radvila Anykščius paskyrė bajorų rinkimosi centru. Iš čia kariuomenė patraukė į mūšį su švedais. Bajorų sąrašuose minimi ir 7 anykštėnai.

1625 metais lauko etmonas K. Radvila Anykščiuose vykdė kariuomenės patikrinimą. Tais metais mieste susirinko bene didžiausios viduramžiais pajėgos: 2221 karys.

Istoriniuose šaltiniuose liko užuominų, kad švedai buvo užplūdę ir niokojo Anykščių kraštą keletą kartų: 1625 m., 1656 m., XVIII a. pradžioje. Iš XVII–XVIII a. inventorių matome, kad miestas tai sunykdamas, tai po keliolikos metų vėl atsigaudavo (tą rodo sąrašas apgyventų sklypų). Manoma, kad Anykščiai XVIII a. viduryje buvo ne kas miestas. Tuo laiku čia gyveno maždaug 100 šeimų.

Kova su carine priespauda

Neaplenkė Anykščių ir XIX a. sukilimų įvykiai. Anykščių krašte 1831 m. taip pat formavosi sukilėlių būriai. Jūs telkė vietiniai dvarininkai. Prie Anykščių 1831 m. balandžio mėnesį vyko sukilėlių susidūrimas su caro kariuomene. Yra išlikę duomenų apie kautynių prie Anykščių aukas. Tačiau jie labai skirtingi. Vyriausybės kariuomenės būrio vado F. Širmano pranešime minimi net 128 nukauti sukilėliai, kai vienas iš sukilėlių būrių vadų M. Lisieckis savo atsiminimuose minėjo tik 35 žuvusius sukilėlius. Na, o iš kariuomenės F. Širmanas mini tik 2 žuvusius, kai M. Lisieckis – 120. Tačiau miesteliui šis mūšis labai atsiliepė. Jo metu kilus gaisrui, išdegė visas miesto centras bei tiltas. Praėjus trejetui dešimtmečių, lietuvių tauta vėl pakilo į kovą su carine administracija.

1863 m. gegužės pradžioje iš Teresboro stovyklos Andriuskiškio miške A. Mackevičius su 200 vyrų būriu atėjo į Anykščius. Sukilėliai užėmė valdžios įstaigas, grūdų malgaziną, pristavo rastišnę sunaikino herbą su dvalgiu ereliu ir valsčiaus valdyboje sudraskė sutarčių ir dvarininkais raštus. A. Mickevičius atėjo į bažnyčią, iš sakyklos perskaitė sausakimšai susirinkusiems žmonėms sukilėlių vyriausybės manifestą ir pasakė kalbą, kviesdamas anykštėnus stoti į sukilėlių kariuomenę. Po to A. Mickevičius būrys patraukė link Svėdasų. Jau sekancią dieną į Anykščius atvygiavo majoro I. Ganeckio baudžiamasis būrys. Neberadęs sukilėlių, generolas juos nusivijo, mieste lyje ilgiau neapsistojęs. Matyt, Anykščių apylinkėse sukilėlių susidūrimų su caro kariuomene buvo ir 1863 m. vasarą, tik smulkesnių žinių apie tai nėra.

/ bus daugiau /

A.A. CENTRINĖS:
Montreal: 376-9230
Ottawa: 623-9977
Toronto: 489-3693
Hamilton: 522-8392

London: 438-1122
 Windsor: 252-3842
 Calgary: 287-2712
 Winnipeg: 233-3501
 Sudbury: 674-6217

JEIGU GERI IR GALI GERTI - TAVO REIKALAS. JEIGU NORI NUSTOTI - MŪSŲ!

Ateik į Lietuvių A.A. (Alcoholic Anonymous) grupės susirinkimą.

Skambinti: Juozui S.: 631-6834 (namų);
 Henrikui N. 366-7770; Dainiui L. 768-9606.

SIUNČIU ĮVAIRIUS
 ir pagal lietuviškus receptus vaistus į Lietuvą.

Dabar galima pas mane užsiprenumeruoti Lietuvoje leidžiamą, gausiai iliustruotą dvisavaitinį žurnalą **Švyturys**, kurio metinė prenumerata oro paštu yra \$42.- metams. Kreipkitės į: **Liudą Stankevičių, 1053 Albanel Cr., Duvernay, Laval, P.Q. H7G 4K7. Tel.: (514)-669-8834.**

CFMB LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA

RADIO 1410 MONTREAL

KIEKVIENĄ ANTRADIENĮ NUO 11:30– 12 val. nakties

Programos vedėjas: **LIUDAS STANKEVIČIUS**

1053 Albanel Cr. Duvernay, Laval, P.Q. H7G 4K7
 Tel.: 669-8834

ORGANIZUOJU KELIONES:

1. Į stebuklingą Šv. M. Marijos apsišreikimo vietą **Meždugorėja, Jugoslavijoje** nuo 1990 m gegužės 10-19, kaina \$ 1599.
2. Į Dainų ir Šokių šventę **Vilniuje** nuo 1990 m. liepos 2-15 d. kaina \$ 2550.

- * Skrisime su KLM (Montreal-Amsterdam-Maskva-Vilnius - Leningradas) lėktuvu;
- * Vienas žmogus gali vežti 75 kg. bagažo.
- * Užsirašiusiems 120 dienų prieš išvykimą - \$50 nuolaida ir nemokamas bilietas į vieną šventės koncertą. Parūpinu:
- * Lėktuvo bilietus individualiai kelionei į Lietuvą ir kitas pasaulio šalis.
- * Reikiamai datai bilietus į Kanadą, atvykstantiems iš Lietuvos.
- * Dokumentus kelionei į Lietuvą arba atvykstantiems giminėms iš Lietuvos.

Kelionės organizuojamos per:

exotik tours

L. Stankevičius,
 1053 Cr. Albanel,
 Duvernay, Laval, Qué.
 Canada H7G 4K7,
 Tel.: (514) 669-8834

toronto

Lietuvių Namų Žinios

● Sekmadienio popietėje dalyvavo 230 žmonių. Svečių knygoje pasirašė 1 iš Kauno; Vyt. Stanulis iš Čikagos, P. Petkus iš Los Angeles, I. Garunkštienė.

● UŽGAVĖNIŲ KARNAVALO bilietai jau parduodami kasdien Lietuvių Namų raštinėje, sekmadienio popiečių metu ir pas LN Visuomeninio Komiteto narius.

Stalus galima rezervuoti, atsilyginant iš anksto už viso stalo bietus.

● Sausio mėn. 28 d., sekmadienio popietės metu LN administratorei, išdirbusiai 15 metų ir pasitraukiančiai į ankstyvesnę pensiją, buvo įteikta graži atsiveikimo dovana - radijas su magnetofonu. Padėkos žodį tarė LN Valdybos p-kas J.V.Šimkus, o atsiveikimui vadovavo LN vedėjas Teodoras Stanulis.

VASARIO 16-TOSIOS

MINEJIMAS

rengiamas KLB Toronto A-kės Valdybos, vyks **VASARIO 18 d., Anapilyje.**

Pagrindinis kalbėtojas - T. Edmundas Atkočiūnas, OFM.

Prisikėlimo P-jos bažnyčioje iškilmingos Mišios bus **10:15 val.r.**

Organizacijos kviečiamos dalyvauti su **vėliavomis.**

● VALENTINO - Širdžių Dienos šokius rengia vasario mėn. 17 d., Toronto Lietuvių Namuose, 7:30 val.v. Išganytojo Parapijos Jaunimo Būrelis.

Bus skiriamos premijos už šokius, šaltas bufetas, baras ir gera muzika. Bilietus įsigyjant iš anksto - dviem doleriais pigiau. Kreiptis pas Loretą Draudvilienę, tel: 275-6497 arba į Dėlą Marcytę, tel: 239-7558.

● Sporto Klubas VYTIS rengia JAUNIMO ŠOKIUS vasario 10 d., 7 val.v. Toronto Lietuvių Namuose, Karaliaus Mindaugo menėje, o KONCERTĄ - sekmadienį, vasario 11 d., 3:30 val.p.p. Abiejuose renginiuose

talkininkauja Lietuvos Filharmonijos vokalinis-instrumentinis ansamblis OKTAVA, kuris talkininkauja sutelkti lėšas 1991 m. sportininkų išvykai į IV Sporto Žaidynes Lietuvoje.

london, ont.

D.E.

PADIDĖJO MIRIMŲ SKAIČIUS

Anksčiau per kelis metus mirdavo vienas kitas lietuvis Londone, o dabar per vieną savaitę kartais miršta du ar net trys.

Visada mėgdavau atiduoti paskutinę pagarbą, spaudoje parašydamas vieną kitą gerą žodį apie velionį. Dabar jau sunku spėti apie visus parašyti ir aprašymus spaudoje sutalpinti. Tenka trumpinti, atžymėti tik ypatingesnes laidotuves ir t.t.

Praeitų metų pabaigoje vienos didžiausių laidotuvių Londone įvyko lapkričio 23 d., pagerbiant nusipelnusią lietuvių-motina - Elena Jakubaitienę-Vaškevičiūtę, kilusią iš Šetos valsč., Kėdainių apskrities ir paskutiniu laiku gyvenusią West Lorne apylinkėje, netoli London, Ont. į Šv. Petro katalikų kapines Londone ją palydėjo virš 60 automobilių vilkstinė. Kai žmogus tautai nusipelno, tautiečiai visada stengiasi jį pagerbti. Šios motinos visi vaikai sukūrė lietuviškas šeimas, visi jie ir jų antrosios pusės laisvai kalba lietuviškai, o dauguma jų ir gerai rašo lietuviškai. Tai jau nedažnas reiškinys. Tai nuopelnas jaunimo, bet, reikia manyti, nemažiau ir abiejų tėvų, ypač motinos, kurios įtaka vaikams paprastai turi lemiamos reikšmės.

A.a. Elena mirė lapkričio 20 d., vėžio ligos pakirsta, sulaukė 70 metų amžiaus. Palaidota iš Šiluvos Marijos bažnyčios lapkričio 23 d. Laidotuvių apeigas atliko kleb. kun. K. Kaknevičius.

Elena su vyru Vytautu išaugino ir išmokslino du sūnus ir vieną dukterį. Kanadoje vertėsi tabako auginimu.

Miela Elena, ilsėkis ramybėje, atlikusi lietuviškos motinos pareigą.

MIRĖ PASKUTINIS SAVANORIS

Anksčiau Londone gyveno keletas lietuvių savanorių kūrėjų, tačiau paskutiniu laiku jų buvo likęs tik vienas - Gustavas Gocentas. Deja 1989 m. spalio mėn. 24 d. ir jis mirė, eidamas 91-uosius metus.

Maldos buvo kalbamos gražiuose Needham laidotuvių namuose, dalyvaujant ne tik tai evangelikams, bet ir katalikams lietuviams bei kitataučiams. Karstas buvo apsuptas gausių ir nepaprastai gražių gėlių. Maldoms Laidotuvių Namuose ir Redeemer Lutheran bažnyčioje vadovavo tos parapijos klebonas ir lietuvių draugas kun. dr. P. Mikelic ir kun. A. Žilinskas iš Toronto., Palaidotas spalio 28 d. Woodland kapinėse Londone.

Velionis buvo kilęs iš Kidulių k., Švėkšnos valsč., Tauragės apskr.

Prieš porą metų jis su sūnumi ir marčia dalyvavo Nepriklausomybės šventės minėjime Šiluvos Marijos Parapijos salėje. The London Free Press dienraščio fotografas tuoj į savanorį atkreipė savo dėmesį, juos nufotografavo ir nuotrauką buvo patalpines minėtame laikraštyje su įrašu po ja: "Laisvės belaukiant".

Velionis buvo malonaus būdo ir reprezentatyvios išvaizdos žmogus.

Savo patriarcho liūdinti liko plati Gocentų giminė Kanadoje, Amerikoje ir Vakarų Vokietijoje.

KITI MIRUSIEJI

Truputį anksčiau už minėtus, mirė a.a. Dikinis, o lapkričio 21 d. Šv. Petro katalikų kapinėse palaidotas Klemas Meižys, 62 m. amžiaus.

Lapkričio 25 d., Strathroy kapinėse palaidotas Leonas Narkevičius, apie 76 m. amžiaus. Jis lankė lietuvių pamaldas ir renginius Londone.

Iš kitų ryškiai išsiskyrė savo kūno didumu - buvo virš 6 pėdų ir gerokai virš 300 svarų, dvigubo stambumo vyras.

UŽBAIGTI "LONDONO" METAI

Didžiosiose apylinkėse nuolat vyksta dideli renginiai. Tai nieko naujo. Gi mažose apylinkėse, geriausiu atveju per kelis metus įvyksta vienas didelis renginys arba...nė vieno. Tuo tarpu šiemet 1989-iejį buvo laimingi, nes vyko net du dideli renginiai.

A. a. savanoris Gustavas Gocentas. Už jo - sūnus Evaldas su žmona.

Šiluvos Marijos P-jos sukaktuvines Mišias atnašavusieji koncelebrantai su vysk. P. A. Baltakiu OFM, viduryje.

Koncerto atlikėjai - dirigentė R. Vilienė, sol. M. Bizinkauskaitė - Bildienė, smuikininkė R. Aleksiejūtė - Audet, sol. V. Verikaitis ir muz. J. Govėdas.

Tenka suabejoti, ar dar kada nors sulauksime panašius metus. Todėl praeituosius drįsau pavadinti "LONDONO" metais.

Vienas didžiųjų renginių KANADOS LIETUVIŲ DIENOS. Apie jas buvo plačiai rašyta. Antras - Šiluvos Marijos Parapijos 25-kių metų JUBILIEJUS, puikiai suorganizuotas energingojo kleb. kun. I. Mikalauško, OFM. Iškilmingos pamaldos /nukelta į 7 psl...../

ir koncertas vyko dalyvaujant dideliu skaičiumi lietuvių. Šv. Mišias celebravo vysk. Paulius A. Baltakis, OFM, o koncelebravo pranciškonų provinciolas kun. Placidas Barius, OFM, kun. J. Staškus ir kiti šventėje dalyvavę kunigai - viso 11 dvasiškų. Per pamaldas giedojo šventėje dalyvavę solistai ir PAŠVAISTES choras. Aukšto meninio lygio

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

- 9 1/2% už 90 dienų term. indėlius
- 9 3/4% už 6 mėn. term. indėlius
- 10 % už 1 m. term. indėlius
- 9 1/2% už 2 m. term. indėlius
- 9 1/2% už 3 m. term. indėlius
- 10 % už 1 m. GIC mėn. palūk.
- 11 % už 1 m. GIC invest. pažym.
- 10 1/2% už 2 m. GIC invest. pažym.
- 10 1/2% už 3 m. GIC invest. pažym.
- 8 3/4% už RRSP ir RRF ind. (variable rate)
- 11 % už RRSP ir RRF 1 m. term. ind.
- 10 1/2% už RRSP ir RRF 2 m. term. ind.
- 10 1/2% už RRSP ir RRF 3 m. term. ind.
- 8 3/4% už namų planą - OHOSP (v.r.)
- 8 % už taupymo sąskaitą
- 9 1/2% kasd. pal. sąsk. virš 10,000
- 6 1/2% už kasd. pal. čekių sąsk.

IMA:

- už asmenines paskolas nuo... 13 %
- už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu
- 1 metų 12 3/4%
- 2 metų 12 1/2%
- 3 metų 12 1/4%
- (fixed rate)

Asmenines paskolas duodame iki \$65,000 ir mortgičius iki 75% (kainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

AKTYVAI VIRŠ 75 MILIJONŲ DOLERIŲ

Visų narių gyvybė apdrausta santaujų dydyje, bet ne daugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$15,000. Nemo-kamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama pinigines perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais - nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų
BŪSTINĖ: Lietuvių namai - 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
TELEFONAS: 532-1149

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais - nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:

- 90-179 d. term. ind. 9 1/2%
- 180-185 d. term. ind. 9 3/4%
- 1 metų term. indėlius 10 %
- 2 metų term. indėlius 9 1/2%
- 3 metų term. indėlius 9 1/2%
- 1 metų GIC-met. palūk. ... 11 %
- 2 metų GIC-met. palūk. ... 10 1/2%
- 3 metų GIC-met. palūk. ... 10 %
- 1 metų GIC-mėn. palūk. ... 10 %
- RRSP, RRF ir OHOSP.... 8 3/4%
- RRSP ir RRF-1 m. term. ind. 11 %
- RRSP ir RRF-2 m. term. ind. 10 1/2%
- RRSP ir RRF-3 m. term. ind. 10 1/2%
- Taupomąją sąskaitą 8 %
- Kasd. pal. taupymo sąsk. 9 1/4%
- Kasd. pal. čekių sąsk. iki... 5 3/4%

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% (kainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir keliučių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas (vairias sąskaitas).

AKTYVAI VIRŠ 44 MILIJONŲ DOLERIŲ

Mūsų tikslas - ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

IMA UŽ:

- Asmenines paskolas
- nuo 13 %
- Sutarties paskolas
- nuo 13 %
- Nekiln. turto paskolas:
- Su nekeičiamu nuošimčiu
- 1 metų 12 3/4%
- 2 metų 12 1/2%
- 3 metų 12 1/2%
- Su keičiamu nuošimčiu
- 1, 2 ir 3 metų 11 1/2%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki \$15,000 ir narių gyvybę iki \$2,000 už santaupas laikomas šėru, čekių ir taupymo sąskaitose.

DAUGINIS

DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
Dauginis - telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

JEIGU GERI IR GALI GERTI - TAVO REIKALAS
JEIGU NORI NUSTOTI - MŪSŲ!

ATEIK Į LIETUVIŲ A.A. (Alcoholics Anonymous) GRUPĖS SUSIRINKIMĄ. SUSIRENKAME KIEKVIENA PENKTADIENĮ IŠGANYTOJO PARAPIJOS SALĖJE. (Skersai gatvės nuo pensininkų rūmų, 1610 Bloor St. West, kampas Indian Rd.) 7:30 val. v.

SKAMBINKITE Tel.: 487-5591

hamilton

PAGERBDAMI MIRUSIŲ, AUKOJO KANADOS LIETUVIŲ

FONDUI:

• A.a. JONO ADOMAUSKO atminimui - \$ 40 - Chrolavičių šeima; \$25 - F.A.Rimka; po \$ 20 - M.Janilionis, I.M.Repečkos, Z.B.Stonkai, J.R.Jurgučiai, J.K.Januškevičiai, B.Steponavičius, A.G.Repčiai; po \$10 - V.Mikuckas, V.Bartninkas, V.Kežinaitis, J.A.Norkai ir B.Skvereckienė.

• \$100 - Hamiltono Ateitininkai.

Kanados Lietuvių Fondas dėkoja už aukas. K.L.F.

• Sausio mėn. 17 d. buvo atnašautos gedulingos Mišios už a.a. Vaclovo Verikaitį. L. Stungevičienė paruošė ir perskaitė muz. Vaclovo Verikaitio biografiją, pabrėžė jo nuopelnus išsilvijos kultūriniam gyvenime. Jis, šalia kitų darbų, buvo Hamiltono AV Parapijos vargonininku, vadavo Parapijos Choru, buvo įsteigęs ir išvystęs Hamiltono Mergaičių Chorą AIDAS.

kun.K.Kaknevičius, buvęs Lietuvos Kankinių Parapijos vikaras Mississaugoje.

Kun. I. Mikalauskas čia pasižymėjo kaip nepaprastai tvarkingas ir pareigingas kunigas, lietuviškos veiklos skatintojas ir lietuvis patriotas. Todėl parapijiečiai jam surengė ir neeilines išleistuves, žymėtiną savo nepaprastu nuoširdumu tarp abiejų klebonų ir tarp jų ir parapijiečių.

london, ont.

/.....atkelta iš 6 psl./

D.E. koncertą Marconi Klubo didžiojoje salėje patiekė solistai Marytė Bizinkauskaitė - Bıldıniene, Vaclovas Verikaitis ir smuikininkė Regina Aleksiejūtė-Audet. Porą dainų padainavo ir PAŠVAISTĖS choras, vad. muz.Ritos Vilienės-Abromaitytės. Visiems akompanavo muz. Jonas Govėdas.

Visa šventė praėjo pakilioje nuotaikoje ir bus ilgai prisiminta.

Po parapijos jubiliejaus labai sušlubavo kleb.kun.I. Mikalauskas, OFM sveikata. Jis kurį laiką buvo ligoninėje ir po to pasitraukė iš klebono pareigų. Nauju Londono klebonu paskirtas

"PAŠVAISTĖ" GERAI PASIRODĖ MENO GALERIJOJE

PAŠVAISTĖS choristės D. Armstrong, V.Staškūnaitė ir O.Svilpienė lietuviškame stiliuje, su šiaudinukais, gražiai papuošė kalėdinę eglutę naujojoje Londono Meno Galerijoje. Praeitą gruodžio 4 d. visas choras ten lietuviškai giedojo kalėdines giesmes ir susilaukė palankių atsiliepimų. Eglutę turėjo ten ir ukrainiečiai bei kai kurios kitos etninės grupės.

PAŠVAISTĖS visam chorui Julija ir Zigmantas DIDŽBALIAI savo labai gražiam name, gruodžio 1 d., buvo suruošę šaunų pokylį. Žinoma, dalyvavo ir kleb.kun.Kaknevičius, Londono A-kės pirm.P.Kuras su žmona Rasa ir cho-

ro vadovė R.Vilienė bei visi kiti. Visi vaišinosi skaniais patiekalais ir linksmai praleido vakarą. Šeiminkams nuoširdžiai talkino jų dukra ir žentas.

Z i g m a s dabar dainuoja PAŠVAISTĖJE, o Vokietijoje dainavo žinomajame "Dainavos" ansamblyje. Prieš metus Didžbaliai atsikėlė į Londoną iš Hamiltono ir nuoširdžiai jungiasi į londoniškų šeimą ir veiklą.

Naujakuriai čia gražiam rajone labai vykusiai susitvarkė. Linkėtina jiems tokios pat sėkmės ir ateity.

NUOŠIRDŽIAM ŽEMAIČIUI - 90.

1989 m. gruodžio mėn. 7 d. JUSTINAS ŠAKINIS sulaukė 90 metų amžiaus. Nežiūrint metų krūvos, jis kas sekmadienį atvyksta į lietuvių pamaldas. Jis yra buvęs ilgametis parapijos tarybos narys ir gėlių prižiūrėtojas. Šias eilutes drįstu jam paskirti ne vien dėl to, kad jis sulaukė reto amžiaus ir dar stiprauja, bet dar daugiau, kad jis čia pasižymėjęs kaip nepaprastai nuoširdus žemaitis. Kai jis tik pamatydavo, kad kas nors iš veikėjų labai skubėdami dirba, jis tuoj tą skubantį paklausdavo: "Gal aš galiu Tamstai kuo nors padėti? Aš padarysiu viską, ką man įsakysite". Daugelis ir prašomi atsisako padėti, o tokių kaip Šakinis, yra tik vienas antras.

Sekmadienis. Prie bažnyčios durų krūva lapų ar sniego. Visi praeis, bet tik ne...Šakinis. Jis susiras reikiamą įrankį ir padarys reikiamą tvarką. Jis dar tebėra išlaikęs tikrąją žemaičių tarmę - ją jis ir vartoja. Kilęs iš Plungės apylinkės.

Linkime Tau, mielas Justina, geros sveikatos ir sulaukti visos šimtinės!

montreal

PALAIMINTOJO JURGIO MATULAIČIO

minėjimas vyko AV P-jos bažnyčioje ir salėje. Š.m. sausio mėn. 21 d. AV P-jos bažnyčioje ir salėje. Šv.Kazimiero P-jos bažnyčioje Palaimintasis Jurgis Matulaitis buvo paminėtas iškilmingomis Mišiomis.

AV bažnyčioje atnašavo Mišias ir atitinkamą pamokslą pasake svečias kun. dr.V.Cukuras.

Salėje įdomų montažą skaidrių ir komentary paruošė ir atliko Ses.Onutė Mikailaitė ir Ses. Dolores, atvykusios iš Putnamo.

Pietus puikiai paruošė Janina Blauzdžiuniene su talka.

Minejime dalyvavo ir Palaimintojo Jurgio Matulaičio gimnaitis Edvardas Bobinas.

Popietei sumaniai vadovavo Albinas Blauzdžiunas, taip pat pravedęs ir gausia loteriją.

Pabaigoje jis ir Ses.Paule visiems gausiems dalyviams - jų buvo apie 200 - nuoširdžiai padekojo. d.

MONTREALIO "RUTOS" KLUBO VEIKLA

Su nemažu pasisekimu praėjo RŪTOS Aukšinio Amžiaus Klubu narių metinis susirinkimas, sausio 31 d. Dalyvavo 57 žmonės.

Klubo p-kas Br.Staškevičius savo pranešime pasidžiaugė, kad pernai vasarą buvo gerai suorganizuota Klubu narių išvyka pas Seseles ir Putnamą. Taip pat labai sėkmingai praėjo metinis, prieškalėdinis bazaras - mugė. Tokio pobūdžio renginį suorganizuoti nėra taip lengva, todėl nenumatoma jį rengti kasmet.

Svečias kun.dr. V.CUKURAS, Ses.JANINA, Seselių Namų Montrealyje vyresnioji - Ses. PAULĖ; stovi - viešnia Ses.Onutė Mikailaitė, Ses.BENEDIKTA ir Ses.NATALIJA.

Vyriausieji iškilnių šeiminkai - Janina ir Albinas BLAUZDŽIŪNAI. Matoma ir jauniausioji talkininkė, jų vaikaitė Steputė GREENSPOON.

Narių išvyka bus organizuojama ir šiemet, jai vieta ir laiką nustatys valdyba, prieš tai atsiklausiusi savo narių.

Savo pranešimus dar padarė kasininkas J. Jurėnas ir nuo revizijos - K. Toliušis. Paaiškėjo, kad Klubu finansinė padėtis yra labai gera.

Šiais metais valdyba pasiliko ta pati: pirmininkas - Br. Staškevičius, I-oji vicepirmin. - P.Juškevičienė, II-oji - Sesele Paulė, sekretorius - A. Baršauskas ir kasininkas - J. Jurėnas. Taip pat į valdybos posėdžius bus kviečiama dalyvauti S. Baršauskienė, kuri yra perėmusi RŪTOS administracinį tvarkymą, vietoje mirusios narės E. Urbanaitės.

Revizijos komisija sudaryta iš trijų narių: J. Šeidižio, K.Toliušio ir V. Viliušienės.

Po susirinkimo visi buvo pavaišinti gerais užkandžiais, pyragais, kava, vynu.

Malonu pastebėti, kad RŪTOS klubas per daug nesireklamuodamas, gražiai veikia Montrealio lietuvių tarpe. Mes, Montrealio lietuvių, čia gyvendami skirtingai nuo Toronto lietuvių, neturime nei Lietuvių Namų, nei kitokių salų, tačiau kiekvieną sekmadienį, po Mišių, galime prisiglausti Klubu patalpose,

ir jaukioje aplinkoje išgerti kavos puoduką ar pasivaikšinti namie keptais pyragais. Tai tikrai yra mums didelė paslauga, nes jokia kita organizacija nesutiktų to daryti kiekvieną sekmadienį ir dar ištisus metus.

Be to, RŪTOS klubo valdyba nepraleidžia progų pasikviesti paskaitai netyčia Montrealin užklydusį kokį svečią iš Lietuvos. O pastarasis už padarytą mums paslaugą būna Klubu narių ir svečių apdovanotas. Tuo būdu esame patenkinti ir mes, montrealiečiai, susipažinę su svečiu ir patyrę daugiau faktų apie Lietuvą; neblogai ir svečiui: jam taip pat reikalinga parama, keliaujant po svetimą kraštą.

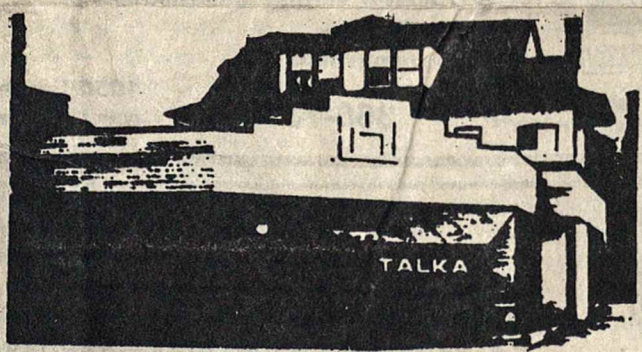
Beveik kiekvieną trečiądienį RŪTOS klube norintieji gali matyti vaizduotes iš svarbesniųjų įvykių Lietuvoje.

Yra sakoma, kad žmonės išėina į pensiją ir pasitraukia užtarnautą poilsį. Ne taip išėina su šio Klubu nariais: jie užsitarnavo poilsį, bet neišėjo į pensiją. Tad - ir sėkmės jų įvairiuose darbuose. Nijole Bagdžiūniene

RŪTOS Klubas įsisteigė 1976 m., taigi prieš 14 m.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose -

HAMILTONO KREDITO KOOPRATYVAS

„TALKA“

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 544-7125

AKTYVAI PER 31 MILIJONĄ DOLERIŲ

MOKAME UŽ:

kasd. pal. čekių sąsk. iki . 5.5%
santaupas 7.5%
kasd.pal.taupymo s-ta 7%
90 dienų indėlius 10%
1 m. term. indėlius 11%
1 m. term.ind.mėn.pal. 10,5%
3 m. term.indėlius 11%
RRSP ir RRIF (pensijos)..8.5%
RRSP ir RRIF 1 m. 11%
RRSP ind. 3 m. 11%

IMAME UŽ:

asmenines paskolas 15.5%
nekiln. turto pask. 1 m..12.75%
nekiln.turto pask. 2 m.. 12%
Nemokamas čekių ir sąskaitų apmokėjimo patarnavimas.
Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$25.000.

DARBO VALANDOS: pirmadieniai, antradieniai ir ketvirtadieniai - nuo 10 v. ryto iki 5 v. p.p., trečiadieniai - nuo 10 v. r. iki 1 val. p.p.; penktadieniai - nuo 10 val. ryto iki 7 val. vakaro. Liepos-rugpjūčio mėnesiai uždaryta.

AUDRA Travel CORPORATION KELIONĖS Į LIETUVĄ 1990

Išvykimo datos:

GEGUŽĖS 6 (Finnair)	LIEPOS 4 (Air France)
GEGUŽĖS 19 (Lufthansa)	RUGPJŪČIO 5 (Finnair)
GEGUŽĖS 30 (Air France)	RUGPJŪČIO 13 (AF ir LH)
BIRŽELIO 17 (Finnair)	RUGSĖJO 7 (Air France)
LIEPOS 1 (Finnair)	SPALIO 2 (Lufthansa)
LIEPOS 2 (Air France)	GRUODŽIO 21 (Finnair)
LIEPOS 3 (Lufthansa)	

GRĮŽIMO DATOS ĮVAIRIOS.

Kelionių trukmė grupėms - 10, 15, 20, ir 25 dienos
Kelionės vykstantiems privačiai - pagal pageidavimą (norintiems užsakome viešbučius)
Kelionių kaina su privačiais kvietimaisnuo \$1034,00 grupėmsnuo \$2100,00
Visos kelionės užsakytos per Maskvą. Vyksta derybos dėl tiesioginių skridimų į Vilnių. Deryboms pavykus ir svinkus pakankamai keleivių, visi skridimai bus tiesiogiai į Lietuvą. Todėl keleivių skaičių turime žinoti iš anksto.
Kviečiame nedelsti ir užsakyti keliones kuo anksčiau.

Registraciją pradėdame 1990 m. sausio 2 d.

SMULKESNIŲ ŽINIŲ TEIRAUKITĖS:

tel. (416) 769-2500, TELEX 06-967812, FAX (416) 763-6279

2100 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6S 1M7

Registracijos numeriai 2559030 ir 2475066

Dino

VALYKLA SPECIALYBĖS:

- BATŲ TAISYMAS
- DRABUŽIŲ PERSIUOVIMAS
- ADYMAS AUDIMU
- MARŠKINIŲ SKALBIMAS
- UŽUOLAIDŲ VALYMAS
- SAUGOJIMAS (STORAGE)
- ZONŠAS

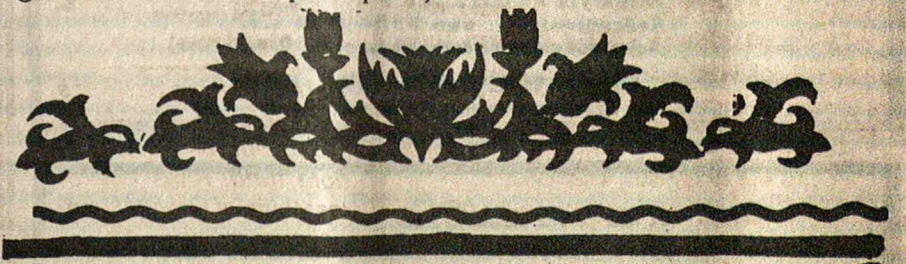
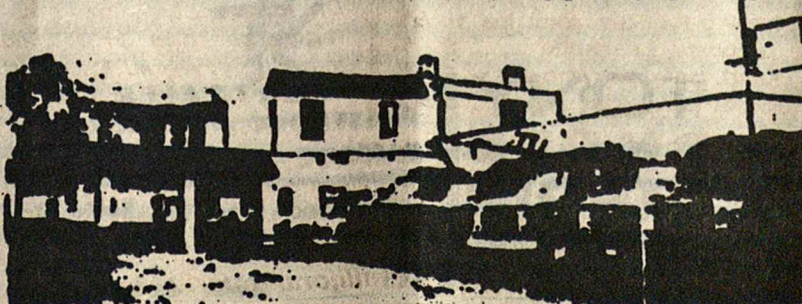
495-90e AVENUE, LaSalle
365-1143

7861 A CENTRALE, LaSalle
365-7146

2866 ALLARD, Villa Emard
766-2667

GUY RICHARD ROOFER - COUVREUR 7725 George LaSalle

Geriausios patarėjas ir darbo atlikėjas stogodengys GUY RICHARD, kuris jau seniai lietuviams patarnauja. Darbe atlieka apšilimą ir prieinamais kainomis. Stogo dengimui ar taisymui skambinkite: 364-1470

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

FUNERAL HOME
J.F. Wilson & Sons Inc.
123 Maple Blvd. 5704 Verdun Av
Chateauguy, Que. Verdun, Que.
Tel: 691-4763 Tel: 767-9936
MODERNIOS KOPLYČIOS